

NOS

Jaarverslag 2023

INHOUD	Samenvatting en leeswijzer	5
	Deel I Directieverslag	7
	Algemeen	7
	Resultaten 2023	10
	Duurzaamheid	21
	Financiële paragraaf	22
	Versterking lokale journalistiek door samenwerking	24
	Governance & Compliance	25
	Risicomanagement	27
	Verklaring governance en interne beheersing	35
	Deel II Verslag raad van toezicht	37
	Deel III Jaarrekening	40
	Balans	40
	Exploitatierekening	42
	Kasstroomoverzicht	43
	Toelichting bij de jaarrekening 2023	44
	Waarderingsgrondslagen van balans en exploitatierekening	46
	Waarderingsgrondslagen balans	48
	Waarderingsgrondslagen exploitatierekening	52
	Waarderingsgrondslagen kasstroomoverzicht	56
	Toelichting op de balans	57
	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	62
	Niet uit de balans blijvende activa en regelingen	63
	Toelichting exploitatierekening	64
	Toelichting op exploitatierekening volgens categoriale indeling	76
	Programmakosten per genre	77
	Deel IV Overige gegevens	79
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	79
	Deel V Bijlage	91
	Organogram	91
	Contactgegevens	92

SAMENVATTING & LEESWIJZER

Dit is het jaarverslag van de Nederlandse Omroep Stichting (NOS). In dit jaarverslag verantwoordt de NOS zich voor de activiteiten in 2023 en belichten we verder de belangrijkste ontwikkelingen die in 2023 hebben plaatsgevonden.

Het jaarverslag telt vijf onderdelen, te weten:

Deel I Directieverslag

Hierin wordt inzicht gegeven in en verantwoording afgelegd over de bedrijfsvoering.

Deel II Verslag raad van toezicht

Hierin wordt inzicht gegeven in hoe de raad van toezicht invulling heeft gegeven aan zijn toezichtsfunctie.

Deel III Jaarrekening

De jaarrekening geeft inzicht in de balanspositie per 31 december 2023 en een overzicht van de exploitatierekening en kasstroom 2023. Daarnaast wordt hier de toelichting op de balans en de exploitatierekening gegeven en zijn hier de toelichting op de nevenactiviteiten per cluster, de toelichting op sponsorbijdragen en bijdragen van derden, de toelichting op barteringcontracten, de aanvullende toelichting op de exploitatierekening volgens categoriale indeling en de programma-kosten per genre opgenomen.

Deel IV Overige gegevens

Hierin vindt u de controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Deel V Bijlage

Hierin vindt u het organogram van de NOS en de contactgegevens.

Om de toegankelijkheid van de informatie verder te vergroten, is het financiële jaarverslag ook via de corporate website www.over.nos.nl beschikbaar.

Inleiding

In 2023 is veel noodzakelijke aandacht uitgegaan naar de interne organisatie van de NOS.

In ons jaarverslag 2022 maakten wij melding van de oproep aan de medewerkers door de toenmalige hoofdredactie van NOS Sport, naar aanleiding van publicaties over ongewenst gedrag op de werkvloer bij The Voice of Holland en De Wereld Draait Door, om zich te melden met ervaringen van ongewenst gedrag. Aan deze oproep hebben meerdere medewerkers gevolg gegeven, met ervaringen van vroeger maar ook van korter geleden.

Uit de vervolgens gehouden inventarisatie van omgangsvormen kwam een beeld naar voren, in decennia opgebouwd, dat tot onrust leidde en de noodzaak van een cultuuronderzoek aan het licht bracht.

De onrust beperkte zich niet tot NOS Sport alleen, op basis waarvan de directie heeft besloten dit cultuuronderzoek te verbreden tot de gehele NOS. Over de uitkomsten van dit inmiddels afgeronde onderzoek verderop in dit verslag meer.

Het in februari 2024 verschenen rapport van de Commissie Van Rijn en de publicaties over de omgangsvormen binnen de publieke omroep die hiervan het gevolg waren, hebben ertoe geleid dat in maart 2024 de algemeen directeur van de NOS zijn functie heeft neergelegd.

Taak en doelstelling NOS

Op grond van de Mediawet heeft de NOS de volgende taken:

- 1 De Nederlandse Omroep Stichting heeft tot taak media-aanbod voor de landelijke publieke media-dienst te verzorgen op het gebied van nieuws, sport en evenementen dat zich bij uitstek leent voor gezamenlijke verzorging, waaronder media-aanbod dat:
 - a. een hoge frequentie en vaste regelmaat van verspreiding vereist;
 - b. een algemeen dienstverlenend karakter draagt of
 - c. met een doelmatiger inzet van middelen beter gezamenlijk tot stand kan worden gebracht.
- 2 De NOS verzorgt teletekst voor de landelijke publieke mediadienst.
- 3 Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald welk media-aanbod als bedoeld in het eerste lid in ieder geval door de NOS wordt verzorgd.

Om deze opdracht uit te voeren, heeft de NOS in haar beleidsplan als voornaamste doelstellingen geformuleerd:

- 1 Het borgen van de wettelijke programmataken van de NOS door versterking van de maatschappelijke relevantie van de publieke journalistiek en van het verslag doen van (sport-)evenementen;
- 2 Het consolideren van het bereik onder de bevolking.

Speerpunten strategisch beleidsplan

In ons eind 2021 verschenen Strategisch Beleidsplan voor de jaren 2022 – 2026 noemden wij vier uitgangspunten die wij bij de formulering en implementatie van het beleid van de NOS hanteren:

- a. Het belang van publieke, onafhankelijke journalistiek en van het verslag doen van (sport)evenementen moet voor de lange termijn worden geborgd
- b. Kwaliteit, zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, ongebondenheid en pluriformiteit zijn essentiële voorwaarden voor het voortbestaan van de publieke nieuwsvoorziening, zoals door de NOS vormgegeven
- c. De NOS beperkt zich, zeker als het om nieuws gaat, tot de weergave van de feiten en tot de duiding en het in context plaatsen van gebeurtenissen
- d. De NOS voelt zich verplicht in principe iedereen aan te spreken en te bereiken

In het beleidsplan schetsten wij voorts, mede in antwoord op de voor ons meest relevante ontwikkelingen in de maatschappij en het medialandschap, zeven speerpunten van beleid, te weten:

- e. onze journalistieke kwaliteit en infrastructuur
- f. de maatschappelijke relevantie van de NOS
- g. innovatie
- h. de positionering van ons NOS-merk
- i. de online strategie
- j. de ontwikkeling van de organisatie en het personeelsbeleid en
- k. de veiligheid van onze journalisten.

Deze speerpunten vertalen wij in onze jaarplannen in concrete ambities en plannen. Deze plannen zijn verder uitgewerkt in de jaarplannen van de afdelingen van de NOS en leiden ieder jaar tot diverse nieuwe initiatieven.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2023

In ons jaarplan 2023 hebben wij vier thema's benoemd:

1. Vertrouwen
2. Bereik
3. Innovatie en programmavernieuwing
4. Organisatie en personeelsbeleid

In de uitvoering van de plannen en acties die wij in ons jaarplan 2023 onder deze thema's hebben opgenomen bleek begin 2023 temporisering nodig door hetgeen zich eind 2022 op het gebied van ongewenst gedrag heeft gemanifesteerd.

De uitrol van het cultuuronderzoek kreeg prioriteit en heeft de gehele NOS-organisatie (directie, raad van toezicht, collega's van alle afdelingen) intensief beziggehouden. Daarnaast hebben majeure ontwikkelingen in de wereld in programmatische zin veel van de collega's gevraagd.

Als gevolg hiervan hebben de in de jaarplannen verwoorde ambities niet de aandacht kunnen krijgen die was voorzien. Er zijn zeker stappen gezet, maar op onderdelen niet in het beoogde tempo. Deze ambities zijn met het oog hierop voor een deel 'doorgeschoven' naar 2024. Dat geldt zowel voor NOS brede- als voor de meer afdelingsspecifieke ambities.

Voorts is sprake van enkele ontwikkelingen, die in 2023 van invloed zijn geweest op ons handelen en dat ook in 2024 zullen zijn.

- In november 2023 zijn er Tweede Kamer verkiezingen geweest. Op het moment van schrijven van dit verslag is niet duidelijk tot welk kabinet dit zal leiden, laat staan dat kan worden geanticipeerd op de consequenties daarvan voor de publieke omroep als geheel en de NOS in het bijzonder. Afgaande op de verkiezingsprogramma's en de verkiezingsuitslag is alertheid geboden, op de positie van de publieke omroep in het algemeen en die van de NOS en haar journalistieke opdracht in het bijzonder.
- In het verlengde van de verkiezingen is het uiterst onzeker wat straks (nog) de waarde is van het rapport van de Commissie Van Geel, luisterend naar de naam 'Eenheid in veelzijdigheid'. Een pleidooi voor een weerbaar publiek omroepbestel. Een rapport dat in beginsel voor de NOS neutraal zou kunnen uitpakken.
- De NPO werkt, samen met de omroepen, op dit moment aan de strategie van de publieke omroep voor de jaren die komen gaan. Eén van de ambities is om met het on demand platform NPO Start voor video en NPO Luister voor audio tot de top-3 streamingsdiensten van Nederland te gaan behoren. In deze strategie is de positie van de NOS buiten de scope gelaten. Met de afspraak

het daar in een later stadium over te hebben. Gegeven de nu al sterke positie van de NOS in het digitale domein (de NOS draagt voor 2/3e het online bereik van de gehele publieke omroep), het feit dat de NOS, anders dan de NPO en de omroepen, digitaal een duale strategie wil en moet hanteren én de gevoelde noodzaak om haar streamingsplatform NOS Live uit te bouwen, zal deze discussie zorgvuldig gevoerd moeten worden.

- Het bereik onder het publiek van de publieke omroep staat onder druk. Het lineaire kijk- en luisterbereik neemt in rap tempo af, en alle digitale inspanningen (on demand en streaming) leiden nog niet tot een compensatie van dat verlies. Zie paragraaf Bereik onder Resultaten 2023 voor de gegevens van de NOS.
- De razendsnelle ontwikkeling van AI, als techniek met zowel kansen als bedreigingen, vraagt om grote alertheid. Van alle media aanbieders, maar in het kader van de betrouwbaarheid van de NOS organisatie, voor nieuwsaanbieders in het bijzonder.
- De (binnenlandse) maatschappelijke verhoudingen verscherpen, mede als gevolg van geopolitieke en internationale conflicten. Een ontwikkeling die ook van invloed is op de positie van de NOS. Het glazen huis dat NOS heet wordt allengs doorzichtiger en daarmee vergroot het ook de druk op het journalistieke werk en dus op de mensen die daar dagelijks vorm en inhoud aan geven. Keerzijde van dezelfde medaille is en blijft dat het maatschappelijk belang van de onafhankelijke (publieke) journalistiek groter en groter wordt.
- Terug naar het NOS cultuuronderzoek en de opvolging van de uitkomsten ervan. De keuze om daar dit hoofdstuk mee te beginnen, én mee te eindigen is een bewuste. Want hoe de hierboven geschetste ontwikkelingen, binnen en buiten de publieke omroep, ook mogen verlopen, de NOS zal hoe dan ook een verandering ondergaan. In structuur, in leiderschap en in hoe we ons als collega's tot elkaar willen en moeten verhouden. Allemaal samenkomend in een veranderagenda en een plan van aanpak, die in het voorjaar van 2024 zijn vastgesteld. Een veranderagenda met zaken die we op korte termijn kunnen aanpakken, maar waarvan we nu al weten dat deze in algemene zin ons de komende jaren bezig gaan houden.

In januari 2024 is het rapport van de Onderzoeks Commissie Gedrag en Cultuur van de Omroepen (OGCO ofwel de Commissie Van Rijn) verschenen. De commissie heeft in opdracht van de NPO onderzoek gedaan naar de sociale veiligheid bij de publieke omroep. De commissie stelt in haar rapport vast dat bij de publieke omroep grensoverschrijdend gedrag breed speelt, dat de omroepen en de NPO de afgelopen jaren een betere invulling hadden kunnen én moeten geven aan hun wettelijke zorgplicht voor medewerkers en dat zij onvoldoende professioneel zijn omgegaan met signalen van ongewenst gedrag.

De commissie doet een groot aantal aanbevelingen, in het bijzonder op het terrein van erkenning en nazorg en wat betreft leiderschap. Deze aanbevelingen zijn, voor zover dat nog niet het geval was, inmiddels opgenomen in het NOS-brede plan van aanpak.

Ten aanzien van de vier genoemde thema's uit het jaarplan 2023 kan het volgende worden opgemerkt:

1. Vertrouwen

Vertrouwen in een nieuwsmerk is de basis van ons dagelijkse werk. Alle (nieuws)uitingen, op alle platforms, komen tot stand langs de journalistieke uitgangspunten zoals we die als NOS hanteren. Naast dit gegeven doet de NOS actief aan verantwoording, gevraagd en ongevraagd.

Al met al is de NOS nog altijd de meest vertrouwde nieuwsbron van Nederland, het afgelopen jaar is dat vertrouwen zelfs weer met 0,2 punt gestegen.

Onze ambitie op dit vlak leidt tot in ieder geval 5 acties.

a. Herijken merkpositionering NOS

Vanuit die vertrouwensbasis is in 2023 gewerkt aan een herijking van het merk. De zogenaamde merkpositionering. Dit vorig jaar gestarte traject heeft inmiddels geleid tot een binnen de NOS-organisatie breed gedragen nieuw geformuleerde merkidentiteit met een heldere boodschap. De brede lancering van deze identiteit en boodschap zou in 2023 plaatsvinden. Echter, dat hebben we vanwege de ontwikkelingen rondom omgangsvormen bij de NOS tot 2024 uitgesteld. Dit krijgt opvolging waar we zeer naar uitkijken.

b. Actiever uitdragen en helderder afbakenen van ons merk en werk

Als ambitie voor 2023 was ook geformuleerd, het actiever uitdragen van ons merk en werk; het helderder afbakenen van het NOS-merk t.o.v. andere mediamerken. Daar schreven we het volgende over: "Als het gaat om vertrouwen, dan is van belang dat het publiek weet wie binnen de publieke omroep waar verantwoordelijk voor is en waar de afzender van een programma voor staat. De NOS, als taakomroep, doet dat bij wet vanuit een open en onbevangen neutraliteitsbeginsel, omroepverenigingen vanuit een maatschappijperspectief. Dat onderscheid is voor het publiek steeds moeilijker waarneembaar."

Het verhelderen van de positie van de NOS is noodzakelijk in het ontwarren van de kluwen aan afzenders, dat het bestel helaas is geworden, maar die heldere positie is nog belangrijker, om het vertrouwen in de publieke nieuwsvoorziening te borgen. De NOS vindt externe pluriformiteit belangrijk en dat moet zich vertalen in een daadwerkelijke bijdrage van de omroepverenigingen aan een expliciete door het publiek waarneembare herkenbaarheid van die pluriformiteit. De verwatering die zich op dit vlak de laatste jaren heeft gemanifesteerd brengt schade toe aan de grondbeginselen en de begrijpelijkheid van dit bestel en daarmee op de langere termijn aan het draagvlak. Daarnaast, en meer in het bijzonder tast de zich ontwikkelde veralgemenisering van de omroepverenigingen het vertrouwen in de onbevangen, neutrale journalistiek van de NOS aan.

Vanuit deze constatering hebben we in 2023 onze inbreng geleverd op het genrebeleidsplan Journalistiek van de publieke omroep. Na een aanvankelijk magere ontvankelijkheid aan de zijde van de NPO lijkt nu, na een jaar, de noodzaak om steviger onderscheid aan te brengen in geprofileerde en niet geprofileerde journalistiek ook daar in te dalen.

Het onderwerp is ook ingebracht in de gesprekken met de commissie Van Geel, die zich heeft gebogen over nieuwe legitimatiecriteria voor omroepverenigingen. Het inmiddels verschenen advies van de Commissie toont aan dat de commissie ontvankelijk is geweest op dit punt.

En als laatste voeren NOS en NTR als alliantie gesprekken met de NPO Raad van Bestuur over de positie van taakomroepen binnen het bestel en de noodzaak die steviger te positioneren en te borgen.

c. Uitbouwen van het Publiek Journalistiek Huis

Ook hebben we de overtuiging dat het doorzetten van de uitbouw van het publieke journalistieke huis (landelijk, regionaal, lokaal) op termijn een belangrijke bijdrage kan leveren aan het vertrouwen (en bereik) van de publieke journalistiek.

De hiervoor in het leven geroepen pilot Versterking Lokale Journalistiek eindigt eind 2023. Echter, deze pilot heeft een dusdanige basis gelegd dat betrokken partijen op dit moment werken aan een voorstel voor subsidieverlening door het Ministerie van OCW om NLPO, RPO en NOS een projectorganisatie in te laten richten die, naar het model van Bureau Regio (het samenwerkingsverband tussen de NOS en de regionale omroepen), de derde laag van de publieke journalistiek, de lokale laag, hieraan verbindt. Daarvoor wordt een model uitgewerkt met de werknaam Bureau Lokaal.

d. Effectueren regio alliantie

De in 2021 ondertekende alliantie tussen de regionale omroepen en de NOS wordt inmiddels verder geëffectueerd. In ieder geval op het gebied van journalistieke verdieping, de technische en innovatieve samenwerking (één redactiesysteem en één web/app- omgeving), de samenwerking op het gebied van opleidingen en op het gebied van onderzoek.

Op de genoemde terreinen zijn werkgroepen doende met de formulering van voorstellen en wordt de wenselijkheid en haalbaarheid van de samenwerking nader onderzocht. Alle betrokkenen zijn nog altijd gelijk gericht. Tegelijkertijd is het ook een oefening in geduld en zorgvuldigheid, omdat het een puzzel is die door 14 organisaties gelegd moet worden. Naar verwachting kunnen in 2024 verdere stappen worden gezet.

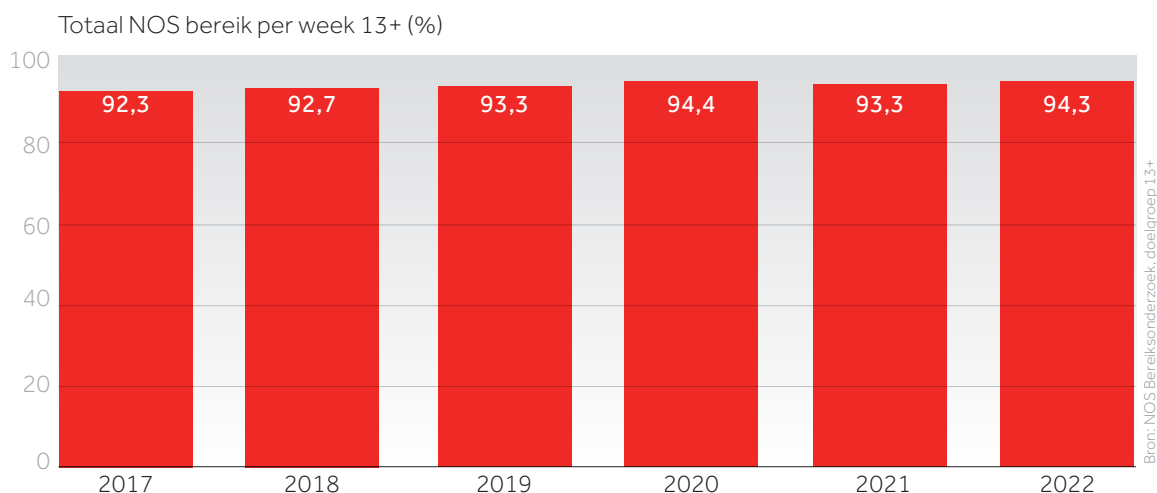
e. Vergroten van diversiteit en inclusie

In het jaarplan 2023 zijn ook de inspanningen van de NOS op de terreinen diversiteit en inclusie genoemd onder het thema vertrouwen en bereik, vanuit de gedachte dat deze inspanningen een tweeledig doel dienen: een inclusieve en veilige werkomgeving waarin de collega's zich comfortabel voelen én een positieve bijdrage op het gebied van vertrouwen en bereik bij het publiek. Vanuit het uitgangspunt dat diversiteit binnen de organisatie leidt tot een diverser programma-aanbod, waarin (idealiter) alle groepen in de samenleving zich herkennen en iets van hun gading vinden. Het belang van beide thema's is door de ontwikkelingen in het voorjaar van 2023, die hebben geleid tot het NOS-brede cultuuronderzoek, alleen maar toegenomen. De opvolging zal verder gestalte krijgen in de eerdergenoemde veranderagenda.

2. Bereik

Inleiding

Volgens de laatste cijfers bereikt de NOS in totaal 94,3% van de Nederlandse bevolking op weekbasis. Dit zijn ruim 14,1 miljoen mensen. Het bereik van de NOS blijft op een stabiel niveau en is vergelijkbaar met voorgaande jaren, ondanks dat uit onderzoek blijkt dat de interesse in nieuws ook dit jaar verder is gedaald. In 2023 is de NOS, net als voorgaande jaren, het meest betrouwbare nieuwsmerk.

Het bereik van de NOS blijft dan weliswaar gelijk, we zien wel een verschuiving in de manier waarop en via welke platformen we mensen bereiken. Televisie en radio worden als platformen minder dominant. We zien binnen televisie een verschuiving naar kijken op een ander moment (uitgesteld kijken) en we zien vooral de laatste jaren een verschuiving van ons bereik naar app en sociale media platformen. Deze verschuiving zien we niet alleen in de jongere doelgroepen. Het bereik van de NOS op sociale mediakanalen groeit. NOS Stories behaalde in augustus zelfs de 1 mln. volgers. Ook op een relatief nieuw kanaal als TikTok zien we een sterke groei voor veel van onze merken.

De laatste tien jaar zien we een structurele daling van de tv-kijktijd. Ook in 2023 daalt de kijktijd. Vorig jaar keek de Nederlander gemiddeld 132 minuten per dag naar televisiezenders (2 uur en 12 minuten); in 2022 was dit 2 uur en 18 minuten. Een daling van 4,3%. Binnen de totale tv-kijktijd, stijgt het aandeel uitgesteld kijken (kijken op een zelfgekozen moment, 6 dagen na uitzenddag) in 2023 naar 32 minuten per dag, dit is inmiddels goed voor 24% van de totale kijktijd.

In 2023 werd er, ondanks de daling in tv-kijktijd, in totaal meer tijd voor het televisiescherm doorgebracht dan vorig jaar. Deze stijging is geheel toe te schrijven aan de kijktijd naar streamingdiensten: + 27,9% vs. 2022.

De daling in tv-kijktijd zien we ook terug bij de NPO-zenders. Toch blijven Nederlanders de televisie, en dan vooral de NOS, opzoeken bij grote nieuws en (sport)evenementen. 7 op de 10 Nederlanders volgt grote nieuwsgebeurtenissen altijd bij de NOS. Van alle nieuwsmerken staat de NOS hierbij op 1. Zo keken 6,2 miljoen mensen minstens 1 minuut naar de uitslagen van de Tweede Kamer verkiezingen op 22 november in het programma Nederland Kiest: De Uitslagen. Ook de Nationale Dodenherdenking op 4 mei en kroning van de Engelse Koning Charles III trokken miljoenen kijkers. Deze blijvend hoge kijkcijfers, maar ook bezoek- en volgcijfers op sociale media benadrukken wederom het belang van goede nieuwsvoorziening. We zien ook hierbij de rol van sociale media platformen ook voor de NOS belangrijker worden.

In 2023 waren er minder grote sportevenementen, zoals de Olympische Spelen, EK of WK voetbal. Wel was dit jaar het WK voetbal voor vrouwen en waren er een aantal voetbalwedstrijden van het Nederlands elftal, zoals de kwalificatiewedstrijden voor het aankomende EK. Ook deze wedstrijden trekken in 2023 een miljoenenpubliek bij de NOS, zoals bijvoorbeeld de wedstrijd tegen Griekenland op 16 oktober: 4,6 miljoen kijkers op tv. Ook online hadden we ruim 326.000 kijkers van de livestream van deze wedstrijd. De inzet van livestreams zorgt voor extra bereik voor de NOS.

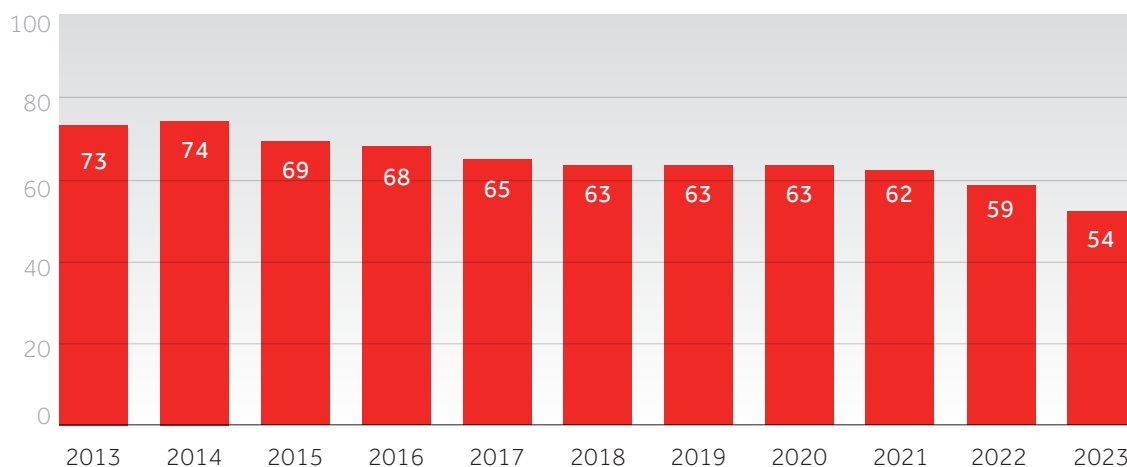
Andere grote evenementen dit jaar, zoals de Tour de France en de Formule 1 in Zandvoort, zorgden ook in 2023 voor veel belangstelling in de vorm van miljoenen kijkers op tv, maar ook luisteraars op de radio en bezoekers online via app en web en op sociale media.

Televisie

De daling van kijktijd naar lineaire televisie in het algemeen, zien we ook terug in de cijfers van de NOS. Het gemiddeld weekbereik van de NOS op televisie vertoont sinds topjaar 2014 een dalende trend, die ook in 2023 doorzet. Hierbij moeten we voor 2023 wel de aantekening maken dat er door de introductie van een nieuw kijkonderzoek per 28 augustus 2023, eigenlijk geen vergelijkingen meer zijn te maken met voorgaande jaren.

In 2020 werd de trend van dalende kijkcijfers, door de komst van corona, tijdelijk doorbroken voor zowel televisie totaal als de NOS. Vorig jaar al daalde het bereik van de NOS en ook dit jaar daalt het gemiddelde weekbereik van de NOS op televisie wederom van 59% in 2022 naar 54% in 2023. Dit betekent wel dat we nog altijd bijna 8,9 miljoen Nederlanders bereiken op tv per week.

Gemiddeld weekbereik NOS TV 6+ (5 min, %)

Bron: 2013 t/m 27 augustus 2023 SKO Kijkonderzoek, per 28 augustus 2023 NMO Kijkonderzoek, doelgroep 6+.

*Toelichting: door de introductie van het nieuwe NMO Kijkonderzoek per 28 augustus 2023 zijn de cijfers niet meer te vergelijken met de voorgaande periode.

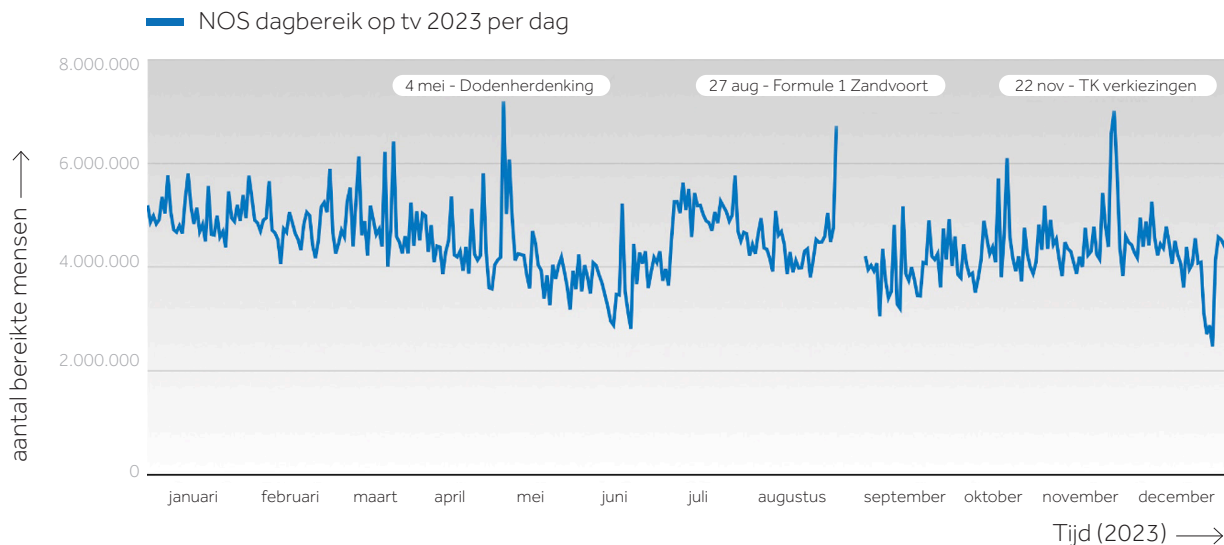
Ondanks het dalende weekbereik, blijft televisie een belangrijk, zo niet het belangrijkste platform om Nederlanders te informeren over (sport)nieuws en actualiteiten. Alhoewel de dagelijkse Journaal-uitzendingen in de avond in de eerste helft van 2023 een lichte daling in bereik zien, zien we dat andere Journaals juist weer beter worden bekeken. De start van een nieuw kijkonderzoek in augustus 2023 maakt de cijfers vanaf dat moment niet meer te vergelijken met de periode daarvoor. Gemiddeld bereiken we met het 20u Journaal elke avond nog steeds ruim 1,5 miljoen kijkers.

De start van de oorlog tussen Israël en Gaza in oktober en ook de Tweede Kamerverkiezingen in november en de aanloop daar naartoe, zorgen voor een opleving van de interesse in nieuws- en actualiteitenprogramma's. Het 20u Journaal, maar ook programma's als Nieuwsuur profiteren daarvan en zien het aantal kijkers in het laatste kwartaal van 2023 stijgen.

Grote evenementen blijven ook dit jaar veel kijkers trekken. Eerder in dit rapport noemden we al het hoge bereik van de uitslagenavond van de Tweede Kamerverkiezingen, maar ook de uitzendingen van Nederland Kiest: Het Debat op de dinsdagavond, de Nationale Dodenherdenking en de Kroning van Charles III, zijn door miljoenen Nederlanders bekeken.

Ondanks het ontbreken van de echt grote sportevenementen, zond de NOS ook dit jaar veel verschillende sportprogramma's en sportwedstrijden uit op televisie. Naast de grote evenementen als de Tour de France en de Formule 1 in Zandvoort, waren er in dit jaar o.a. het Schaatsen WK afstanden in maart, het WK voetbal (vrouwen) en heel veel andere sportprogramma's. De EK kwalificatiewedstrijd op 16 oktober was het best bekeken sportprogramma dit jaar met 4,6 miljoen kijkers, maar ook de Formule 1 uitzending vanuit Zandvoort en het Schaatsen WK afstanden trok een miljoenenpubliek. De Tour de France zag dit jaar een groei in kijkdichtheid. Dat gold zowel voor de live-wedstrijden overdag (dit jaar gemiddeld ruim 790.000 kijkers) als de Avondetappe, dat dit jaar net als vorig jaar een publiek van 1 miljoen tv-kijkers trok.

DEEL I DIRECTIEVERSLAG

Bron: 1 januari t/m 27 augustus 2023 SKO Kijkonderzoek, per 28 augustus 2023 NMO Kijkonderzoek, doelgroep 6+.

*Toelichting: door de introductie van het nieuwe NMO Kijkonderzoek per 28 augustus 2023 zijn de cijfers niet meer te vergelijken met de voorgaande periode.

Radio

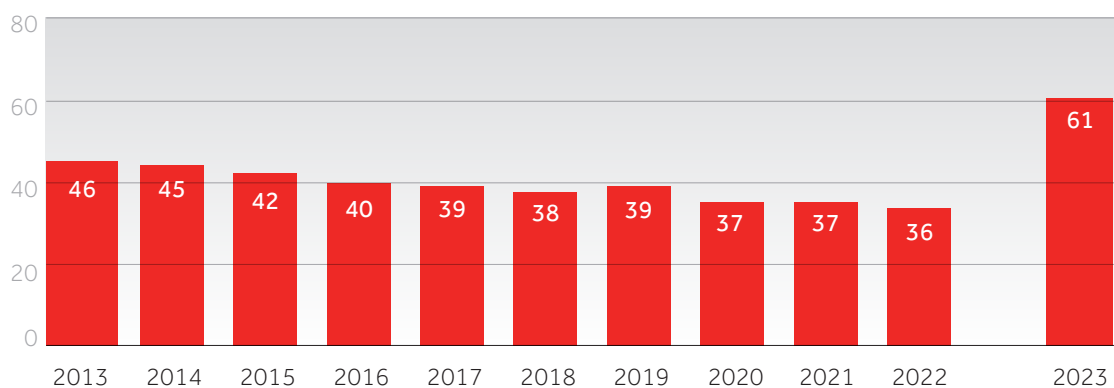
NPO Radio 1 als nieuwszender is de plek waar de programma's van de NOS worden uitgezonden. Daarnaast verzorgt de NOS de journaaluitzendingen op alle andere NPO-zenders, op het hele en soms ook halve uur. Aangezien de NOS op alle publieke zenders aanwezig is met bulletins is het weekbereik van de NOS op de radio ongeveer gelijk aan het weekbereik van NPO-radio totaal. In grote lijnen geldt dat er voor het bereik op radio, overeenkomsten zijn met de ontwikkelingen op televisie. De lange termijntrend is ook hier een dalende lijn. Dit zien we ook bij de NPO terug, alhoewel we de volgende kanttekening moeten plaatsen:

Ook voor radio is er door de introductie van een nieuw luisteronderzoek per 1 januari 2023, geen goede vergelijking meer te maken met voorgaande jaren.

Wekelijks luisteren zo'n 6,2 miljoen Nederlanders naar één van de hoofd- of themazenders van de NPO. Ook op de radio bereikt de NOS dus een miljoenenpubliek. Het marktaandeel van NPO Radio 1 ligt in 2023 op gemiddeld 8,6% en het is daarmee de 5e radiozender van Nederland. Wekelijks stemt 14,9% van de Nederlanders af op het station.

Met een NOS-programma als Het Radio 1 Journaal worden gemiddeld 1,1 miljoen luisteraars per week bereikt maar ook Nieuws en Co en Langs de lijn worden goed beluisterd. Specifieke uitzendingen rondom evenementen zoals bijv. de Verkiezingsuitslagen op 22 november, het verslag van Koningsdag en de Kroning van Charles III op 6 mei zijn ook op de radio de best beluisterde NOS-programma's in 2023.

Gemiddeld maandbereik NOS radio 10+ (15 min, %)

Bron: 2013 t/m 2022 – 15 min. bereik, doelgroep 10+, Basis 2023 – 1 min. bereik, doelgroep 13+.

*Toelichting: door de introductie van het nieuwe NMO Luisteronderzoek per 2023 zijn de cijfers niet meer te vergelijken met voorgaande jaren.

Het aantal mensen dat de NOS met radio via digitale platformen bereikt groeit, net als het bereik van podcast.

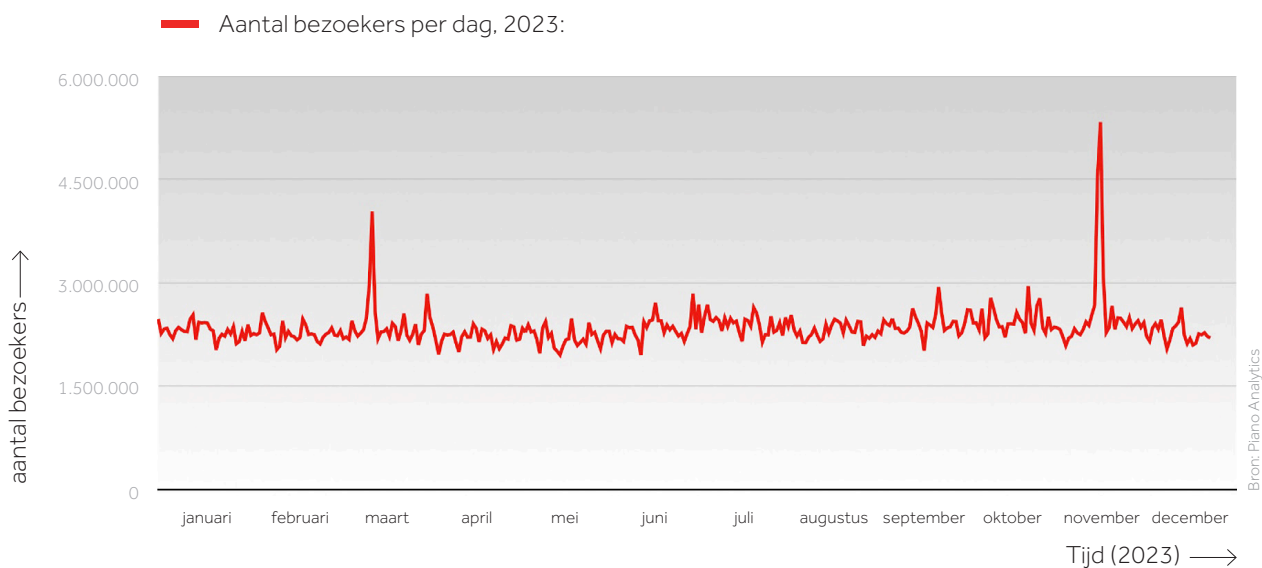
Podcast

De interesse in en het bereik van podcast neemt toe, waarmee de rol van podcast in het audiodomein groter wordt. Volgens de laatste cijfers bereikt de NOS 6,1% van de doelgroep per week met podcast. Onder hoogopgeleiden en jongeren is het bereik aanzienlijk groter. Het aanbod van podcast is in 2023, ook bij de NOS, sterk gegroeid. Het aantal keer dat NOS-podcasts zijn afgespeeld is in 2023 verdubbeld ten opzichte van vorig jaar, naar bijna 42 miljoen. De meest beluisterde NOS-podcasts dit jaar zijn: De Dag, Met Het Oog op Morgen en De Stemming van Vullings en van der Wulp. Deze laatste podcast is in 2023 veel vaker beluisterd, met name rondom de verkiezingen. De podcast is bijna 6,6 miljoen keer geluisterd, meer dan 3x zo vaak als vorig jaar. Ook de Jeugdjournaal podcast laat een sterke groei zien dit jaar.

Online

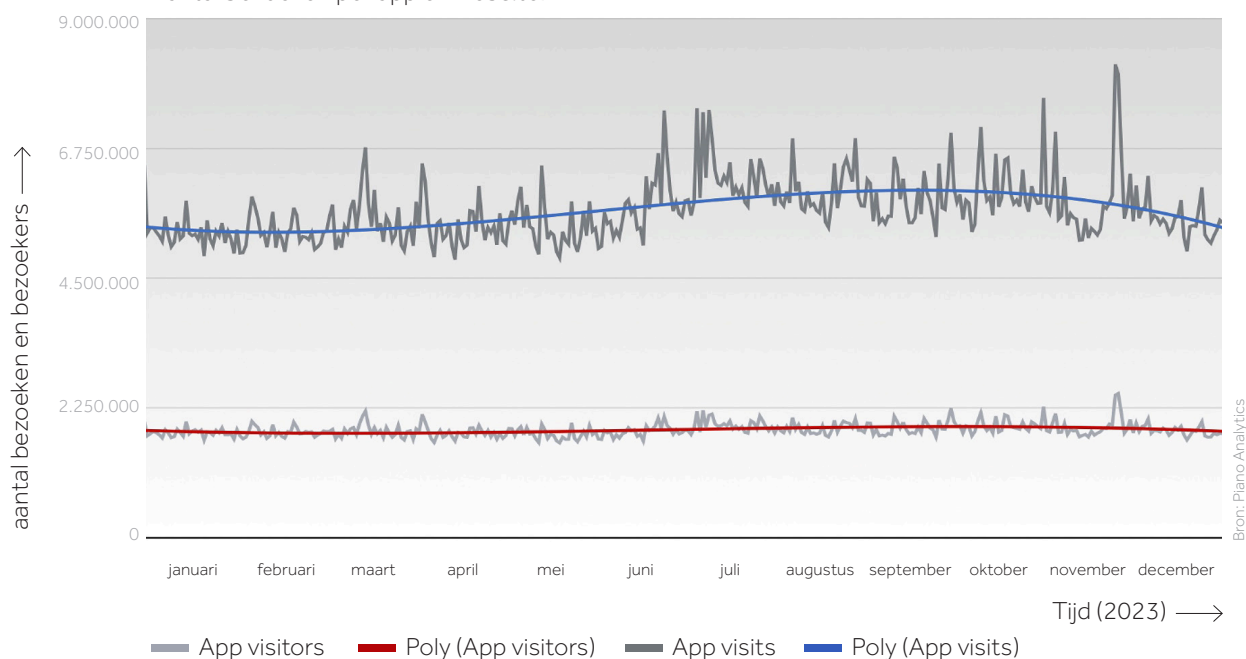
Het weekbereik van NOS online: de website en de app waren de laatste jaren stabiel. In de laatste resultaten zien we dat het bereik van met name de website NOS.nl iets afneemt. Hierbij zal niet alleen de dalende interesse in nieuws, maar ook de verschuiving van het gebruik naar sociale media-kanalen voor informatie over sport, actualiteiten en nieuws een rol spelen. Met gemiddeld ongeveer 3,1 miljoen dagelijkse bezoekers zijn de NOS online platformen desalniettemin nog steeds groot. Het gemiddelde aantal bezoekers van de website NOS.nl is dit jaar ongeveer 1,2 miljoen, dit is iets gedaald ten opzicht van 2022. De NOS-app telt gemiddeld 1,9 miljoen dagelijkse gebruikers. Dit is vrijwel vergelijkbaar met vorig jaar. Deze cijfers bevestigen wederom dat de app gebruiker een loyalere gebruiker is dan de bezoekers van de website.

Het gebruik van de smartphone voor het lezen van nieuws stijgt nog steeds blijkt uit het Digital News Report. 64% van de Nederlanders gebruikt de smartphone voor het lezen van nieuws. Ook op de NOS-website komt het meeste bezoek vanaf de smartphone. Bij de NOS is zelfs 82% van het totale verkeer op de website en de app afkomstig vanaf de smartphone.

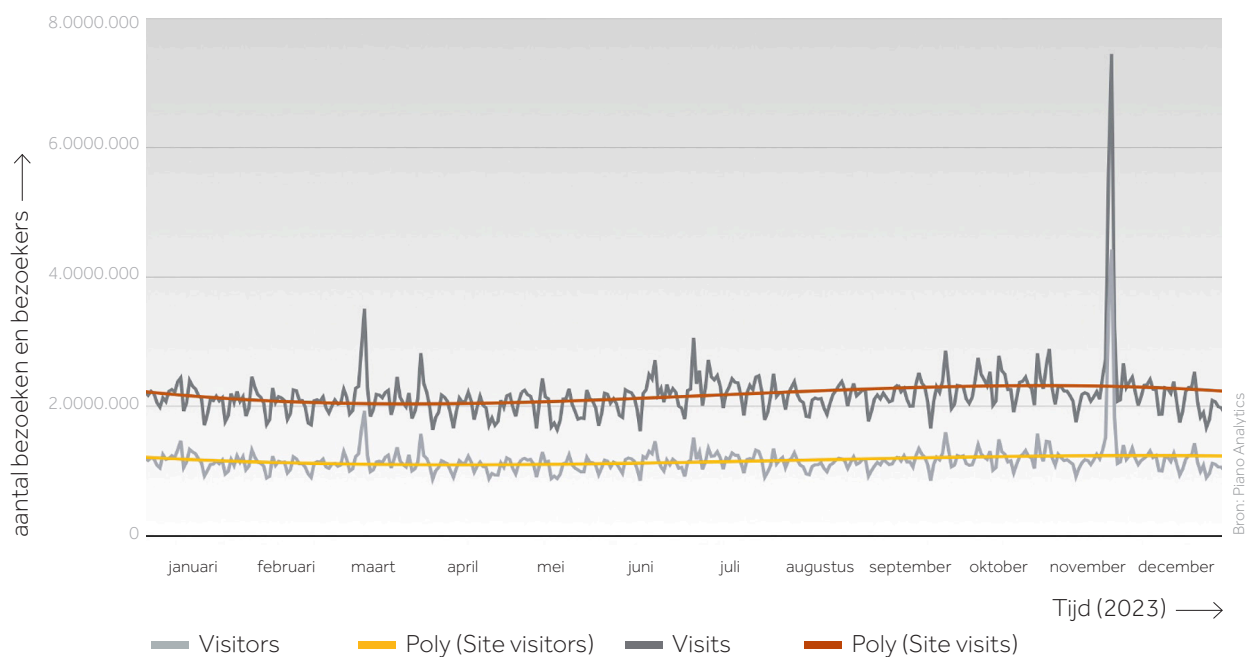

DEEL I DIRECTIEVERSLAG

Aantal bezoeken per app en website:

Aantal bezoeken en bezoekers site:

Ook in 2023 zijn er veel livestreams uitgezonden. Niet alleen livestreams van sportwedstrijden en evenementen, maar ook de livestreams van belangrijke politieke gebeurtenissen worden veel bekeken. Een goed voorbeeld het kiezen van de nieuwe voorzitter in de Tweede Kamer op 14 december trekt bijna 1 miljoen bezoekers en ook het debat in de Tweede Kamer over de val van het kabinet is vaak bekeken.

Sociale media

De sociale media platformen hebben zich de afgelopen jaren zo sterk ontwikkeld dat ze niet meer weg te denken zijn als informatiebron voor nieuws en sport. Voor veel mensen is dit in 2023 soms zelfs de voornaamste of zelfs enige nieuwsbron, vooral onder jongeren: 27% van de 18-24-jarigen gebruikt sociale media als voornaamste bron voor nieuws (Digital News Report, 2023).

De NOS heeft accounts op Facebook, Twitter, Instagram, YouTube en TikTok om het publiek te informeren over nieuws, sport en actualiteiten. Via deze platformen bereiken we wekelijks 44,4% van Nederland. Om de jongere doelgroep (tot 29 jaar) te bereiken zijn deze platformen nog belangrijker: 76% van deze doelgroep bereiken we via onze sociale media platformen.

Op totaal niveau zijn X en Instagram voor NOS (alle merken) de grootste platformen. Het algemene NOS X-account heeft van alle sociale media-kanalen waar de NOS actief is ook het afgelopen jaar het hoogste aantal volgers. Eind 2023 had dit account bijna 2 miljoen volgers; 1,995 miljoen om exact te zijn.

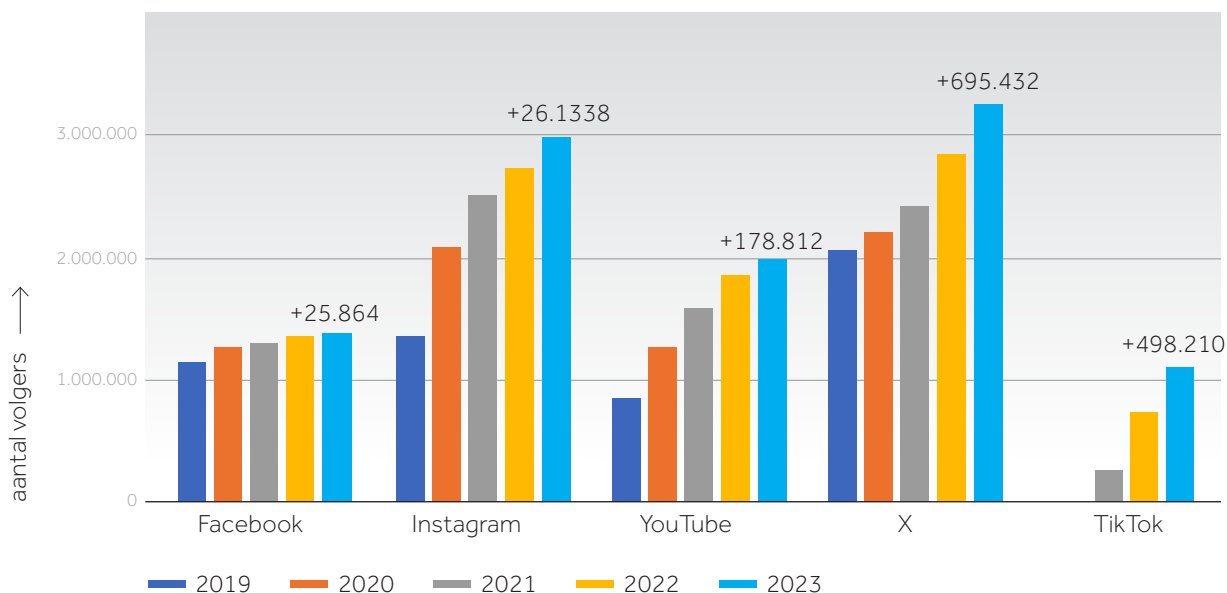
Op Instagram is jongeren platform NOS Stories groter dan die van de NOS. NOS Stories ging op Instagram dit jaar de 1 miljoen volgers voorbij en eindigde het jaar op 1,049 miljoen volgers, een stijging van +66.000 volgers versus vorig jaar. De NOS zit met 961.000 volgers nog net onder de 1 miljoen, maar laat wel de grootste stijging zien: meer dan 100.000 volgers zijn erbij gekomen in het afgelopen jaar.

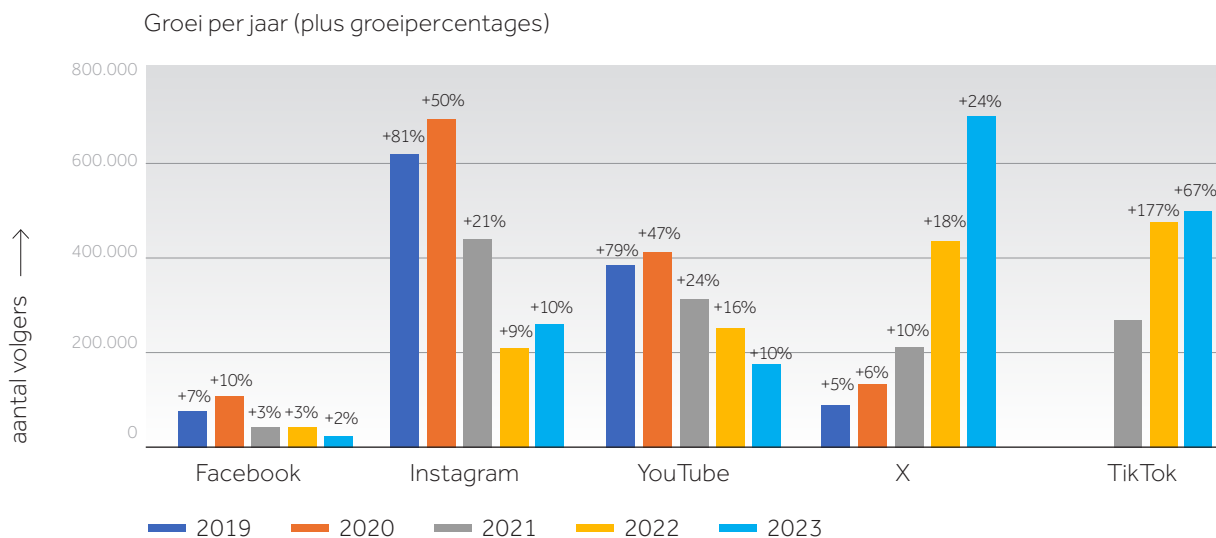
TikTok laat dit jaar als platform voor de NOS totaal de hoogste groei zien, zowel in absolute aantallen volgers als in procenten vs. vorig jaar. Op het platform krijgt de NOS er in 2023 in totaal 498.210 nieuwe volgers bij, een stijging van +67%. Het grootste kanaal op TikTok is NOS Stories met ruim 700.000 volgers.

Jeugdjournaal blijft met ruim 777.000 volgers het grootste kanaal van de NOS op YouTube en is één van de grootste kanalen op YouTube in Nederland.

Aantal volgers per platform per jaar en de stijging in aantallen in 2023 vs. 2022:

Volgersgroei afgelopen vijf jaar

3. Innovatie en programmavernieuwing

Het hiervoor genoemde thema 'bereik' gaat vanwege de beschreven ontwikkelingen op veel vlakken hand in hand met het thema 'innovatie en programmavernieuwing'. Het één (vernieuwen van titels, portfolio, platforms en het verkennen van nieuwe technieken en toepassingen) kan in belangrijke mate ook een bijdrage leveren aan het ander, het bereik.

Op een aantal van deze terreinen is het afgelopen half jaar, door de eerder gememoreerde gebeurtenissen, minder vooruitgang geboekt dan beoogd. Toch is een aantal initiatieven genomen, die in 2024 verder zullen worden uitgewerkt en tot resultaten moeten leiden. Enkele voorbeelden daarvan.

- Op het gebied van programmavernieuwing is bij Nieuws een begin gemaakt met gesprekken over aanpassingen van het Achtuurjournaal;
- NOS Nieuws heeft het laaggeletterden journaal ontwikkeld. Op dit moment worden gesprekken met de NPO gevoerd over permanente plaatsing van dit laaggeletterden journaal op de lineaire netten;
- Met de NPO worden gesprekken gevoerd om de krachtige positie van NOS Sport en de nog altijd krachtige lineaire betekenis van de sportprogrammering voor NPO3 aan te wenden. Door de beschikbaarheid van (onbenutte) sportrechten te inventariseren en de kansen in het aanboren van nieuwe genres en nieuwe doelgroepen te onderzoeken;
- Bij NOS Evenementen zijn voorstellen ontwikkeld (en aan de NPO voorgelegd) over uitbreiding van de evenementenlijst (diversificatie op verschillende terreinen) en, inhoudelijk, een diversere, pluriformere aanpak;
- De app voor smart-televisies heeft een vernieuwing ondergaan: minder statische content, meer gericht op live en uitgeserveerd onder de noemer NOS Live. De bedoeling is dit platform volwaardiger in te zetten, in plaats van als 'een bijwagen' in de strategie; in positionering, in content en in de redactionele en productionele benadering van die content;
- Met de aanstelling van de nieuwe Hoofdredacteur Sport wordt een visie ontwikkeld op de multi-platform strategie bij NOS Sport. Mede daardoor zal de programmavernieuwing daar op korte en middellange termijn een nieuwe impuls krijgen. Op onderdelen vindt die vernieuwing incrementeel al plaats, zoals de zondagavond 19.00 uur Eredivisie uitzending, en het toevoegen van publiek bij Studio Voetbal;
- In samenwerking met de NPO is bij OCW en het Commissariaat voor de Media aandacht gevraagd voor de risico's van de huidige wettelijke bepalingen rond open-net uitzendingen van sportevenementen. Bij het verwerven door Ziggo (overigens óók en nóg een buitenlandse rechtenpartij)

van de rechten van de Conference League, Europa League en Champions League heeft Ziggo bekend gemaakt de wedstrijden die op de Evenementenlijst staan, sowieso ook beschikbaar worden gesteld via de Ziggo GO-app. Deze app is normaal alleen toegankelijk voor abonnees van Ziggo, maar niet-abonnees kunnen gratis toegang krijgen tot de app en de voetbalwedstrijden die op de Evenementenlijst staan via de app bekijken. De vraag rijst of het beschikbaar maken via een app gezien kan worden als uitzenden via een open televisieprogrammakanaal in de zin van het Mediabesluit en de Mediawet. Het Commissariaat heeft inmiddels een aanbeveling gedaan die het niet mogelijk maakt alleen uit te gaan van ontsluiting via een app.

- h. Met OCW wordt gesproken over de actualisering en vitalisering van de zogenaamde Evenementenlijst;
- i. De opstelling van de NPO ten opzichte van onlineactiviteiten van de omroepen beweegt zich richting het geven van meer ruimte voor dergelijke activiteiten.
- j. Met het oog op de mondiale, technologische ontwikkelingen van het medialandschap is in samenwerking met FreedomLab door de Innovation Board een innovatie-agenda opgesteld, met als doel om, aan de hand van verschillende toekomstscenario's, vanuit de kernwaarden van de NOS (betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en bereik) innovatie-speerpunten te formuleren. De verdere uitwerking van de speerpunten zal in de komende maanden worden vormgegeven.
- k. Het veiligstellen van de distributiezekerheid op platforms van derden is geagendeerd in een overleg met het Ministerie van OCW. Het staat daar op de agenda en het belang wordt zeer onderschreven. Echter, men verwacht 1-3 jaar nodig te hebben voor die veiligstelling. Dit punt van distributiezekerheid van de NOS-apps wordt inmiddels ook in de NPO strategie meegenomen, waardoor zij die zekerheid voor zowel NPO als NOS-apps willen veiligstellen.
- l. Voorts heeft de NOS, op het terrein van de doorgifte van onze content en de mate waarin we de regie kunnen vasthouden op het beschikbaar zijn van onze content op de platforms van de techreuzen, samen met partijen als RTL, DPG Media, Mediahuis, Talpa, NPO e.e.a. bijgedragen aan de oprichting van een Collectieve Beheersorganisatie.

In het kader van programmavernieuwing en de innovatie-agenda neemt de invloed van AI een sterk groeiende positie in. Het betreft hier een complexe, zich razendsnel ontwikkelende technologie, die een grote invloed zal hebben op ons werk, zowel wat betreft kansen als bedreigingen. In 2024 zal veel aandacht moeten worden besteed aan de kansen en bedreigingen van AI voor de NOS. Het onderwerp vraagt zowel NOS-brede als afdelingsspecifieke aandacht. Binnen de NOS wordt AI projectmatig opgepakt.

4. Organisatie en personeelsbeleid

Anders dan voorzien heeft het diversiteits- en inclusieprogramma 'Samenwerken aan verschil' een grote impact gehad op de ontwikkeling van de werkcultuur bij de NOS. Het is niet denkbeeldig dat juist dit programma, dat aandacht vroeg voor een open en inclusieve werkomgeving, collega's de ruimte heeft gegeven om belevingen in onze werkcultuur te delen.

Mede als gevolg hiervan is het NOS-brede cultuurprogramma gestart, uitgevoerd door het onderzoeksbureau CuLTRDiagnose. Dit onderzoek is in feite een verdieping van het in september 2022 gestarte programma Samenwerken aan verschil. Deze verdieping is noodzakelijk gebleken als gevolg van wat in december 2022/eerste kwartaal 2023 bij de NOS aan het licht is gekomen.

Het jaar 2024 zal voor een zeer belangrijk deel in het teken staan van de implementatie van de aanbevelingen zoals die n.a.v. het cultuuronderzoek in november 2023 door het onderzoeksbureau CuLTRDiagnose zijn gepresenteerd (zie hiervoor).

Aan het in 2020 in werking getreden Klimaatakkoord wil de NOS haar bijdrage leveren als maatschappelijke betrokken organisatie en als werkgever. De kern van onze activiteiten is het verzorgen van media-aanbod voor nieuws, sport en evenementen. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat dit duurzaam gebeurt.

Dit doen wij onder andere door duurzaamheid, waar mogelijk, als criterium standaard toe te passen bij alle inkoop- en aanbestedingstrajecten. De afgelopen jaren zijn o.a. (Europese) aanbestedingen afgerond voor Beveiliging, Elektriciteit, Songfestival, ICT Hardware, Meercamera-faciliteiten, Licht-faciliteiten en Videofaciliteiten waar duurzaamheid als kwaliteitscriterium is benoemd.

De resultaten van deze duurzame inkoop zijn zichtbaar in de gehele bedrijfsvoering. Van het verduurzamen van ons wagenpark, het plaatsen van laadpalen, het herinrichten van het printerpark, Fairtrade koffie en thee, hergebruik van koffiemachines, duurzamer aanbod in het bedrijfsrestaurant aanbieden, het lager zetten van de temperatuur, het op afstand uitschakelen van PC's, het plaatsen van bijna 500 zonnepanelen en het scheiden van de afvalstromen.

Voor een duurzaam personeelsbeleid investeren wij in de ontwikkeling van onze medewerkers. Dit doen wij vanuit de NOS Academie waarmee we veel ruimte bieden om nieuwe dingen te leren én te doen. Zo kunnen medewerkers een opleiding volgen, conferenties bezoeken of trainingen krijgen die hen inspireren, ontwikkelen en motiveren.

We leven in een tijd waarin verduurzaming een gegeven is en door een groeiende groep mensen als normaal en noodzakelijk wordt beschouwd. Daarom is in 2022 een werkgroep gestart die onderzoekt of verdere verduurzaming van het gebouw, het productieproces en de werkomstandigheden van de collega's mogelijk is. Deze werkgroep doet voorstellen aan de directie en beoordeelt ook ideeën en voorstellen die door collega's zijn aangedragen. Goede communicatie, met uitleg over het waarom van de maatregelen, is een belangrijk aspect van de activiteiten van de werkgroep.

In 2023 heeft de NOS samen met de NPO een opdracht via TenderNed uitgezet voor een marktconsulent die kan meedenken over technische en architectonische oplossingen om het gezamenlijke gebouw te verduurzamen. Het gebouw aan de Bart de Graaffweg en het Journaalplein is meer dan 40 jaar oud. De poreuze travertine-gevel is op sommige plaatsen sterk vervuild en er is nog geen duurzame manier gevonden om deze te reinigen. Ook voldoet deze niet aan de huidige duurzaamheidseisen. Daarom overwegen de NPO en NOS om in 2025 groot onderhoud uit te voeren en de gevel te renoveren.

Daarnaast zal de NOS komend jaar haar bijdrage aan de monitoring, borging en governance van het Klimaatakkoord moeten leveren door inzichtelijk te maken wat de CO₂-uitstoot is van werkgebonden personenmobiliteit.

Balans

Het balanstotaal van de NOS is in 2023 met € 11,7 mln. afgenomen ten opzichte van 2022. Dit is vooral toe te schrijven aan de daling van de liquide middelen met € 24,9 mln., door o.a. de aflossing van de hypotheek. De vorderingen zijn in 2023 met € 9,5 mln. gestegen, vooral doordat hierin meer vooruit ontvangen maar nog niet betaalde facturen voor sportrechten zijn begrepen. De kortlopende schulden zijn € 12,0 mln. lager dan in 2022, vooral door de lagere voorfinanciering van het werkkapitaal door de NPO.

Exploitatieresultaat

De NOS heeft het jaar 2023 afgesloten met een positief exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (vóór belastingen) van € 3,3 mln. Na afdracht van belastingen bedraagt het resultaat € 3,2 mln. Op dit resultaat is € 1,0 mln. in mindering gebracht en als kortlopende schuld in de jaarrekening opgenomen wegens het bereiken van de maximale reserve.

Dit resultaat is in hoofdzaak gerealiseerd door de (nog) niet volledig benutte ontvangen prijscompensatie in 2023. In verband met de aanvankelijke onzekerheid over de omvang van de prijscompensatie is in de begroting 2023 een terughoudend financieel beleid gehanteerd. De definitieve prijscompensatie wordt structureel geheel aangewend voor de loonstijgingen in 2024 en verder.

De NOS krijgt budget toegekend voor haar basisvoorziening en voor Geld op Schema (GOS). Vertrekpunt is in principe een sluitende begroting. Aanvullend budget GOS wordt verkregen op basis van intekening en toekenning van begrote kosten. De werkelijke kosten kunnen door diverse omstandigheden afwijken van de begroting. Er is een planning & control-cyclus ingericht die deze afwijkingen bewaakt. Deze afwijkingen leiden over het algemeen tot beperkte positieve en/of negatieve resultaten die worden toegevoegd dan wel onttrokken aan de daarvoor bestemde Reserve voor media-aanbod (RMA). Als de RMA boven het door de bindende Regeling Mediareserves bepaalde maximum (€ 5,5 mln) uitkomt, is het bedrag boven dit maximum in het opvolgende jaar in beginsel voor de NOS beschikbaar voor haar eigen programmering. Echter, over de inzet van het meerdere bedrag uit 2023 (€ 1,0 mln.) zijn inmiddels nadere afspraken met de NPO gemaakt.

Ten opzichte van het voorgaande jaar was er in 2023 sprake van lager toegekende middelen voor media-aanbod (€ 34,6 mln) waartegenover vooral lagere rechten (€ 39,4 mln) staan. In 2023 (oneven jaar) hebben geen superevenementen plaatsgevonden.

Lasten personeel in loondienst zijn hoger (€ 5,7 mln.), voornamelijk als gevolg van de cao stijgingen in 2023. Het aantal fte's (inclusief NOS Lokaal) is in 2023 gemiddeld licht gestegen (van 832 fte naar 837 fte).

De facilitaire lasten zijn lager (€ 5,6 mln), vooral omdat in 2023 geen superevenementen hebben plaatsgevonden.

Het positieve exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening en na belastingen van € 3,2 mln komt voor € 2,3 mln ten gunste van de Reserve voor media-aanbod, die daarmee haar maximale stand heeft bereikt. Het resterende bedrag ad € 0,9 mln is kortlopende schuld in de jaarrekening opgenomen. Hierdoor bedraagt het Eigen vermogen per 31 december 2023 € 16,5 mln en is als volgt samengesteld:

Algemene reserve	€ 11,0
Reserve voor media-aanbod	€ 5,5
	€ 16,5

Financiering, kasstroom en vooruitblik

In 2023 is sprake van een negatieve kasstroom van € 24,9 mln. Dit houdt vooral verband met de aflossing van de hypotheek in 2023 (€ 7 mln) en de lagere (i.c. minder hoge) voorfinanciering van het werkkapitaal door NPO (€ 14,3 miljoen).

In 2023 is tijdelijk gebruik gemaakt van de bancaire kredietfaciliteit, maar is er ruim binnen de maximaal beschikbare, bancaire kredietruimte gebleven. Voor toekomstige betalingsverplichtingen is er voldoende liquiditeit beschikbaar. De liquiditeitsratio (current ratio) is 0,59.

Ten aanzien van de solvabiliteit is het door wettelijke beperkingen niet mogelijk voor de NOS om de ratio (15,0%) te verbeteren, omdat er sprake is van een vaste Algemene Reserve (die het weerstandsvermogen vormt voor onvoorziene tegenslagen en bij hoge uitzondering wordt aangesproken) en de Reserve voor media-aanbod gemaximaliseerd en alleen bedoeld is om jaarlijkse schommelingen in het resultaat op te vangen.

Er worden slechts in beperkte mate contracten in vreemde valuta afgesloten waardoor er nagenoeg geen sprake is van valutarisico's.

De lopende concessie- en erkenningsperiode voor de landelijke publieke omroep duurt tot en met 2026. Toch is er ten aanzien van 2024 en volgende jaren onzekerheid over de financiering van de totale publieke omroep en de stijgende kosten voor o.a. energie, faciliteiten en personeel. Door de geleidelijke afbouw van de commerciële televisiereclamezendtijd op de publieke omroep, zoals is bepaald door het kabinet, is de verwachting dat de STER-inkomsten dalen en daardoor effect kunnen hebben op de financiering van de totale publieke omroep. Niettemin zal dit naar verwachting niet leiden tot discontinuïteit van het uitvoeren van onze wettelijke taken en de hieraan gekoppelde basisfinanciering.

De continuïteit van onze wettelijke taken voor Sport zijn voor de komende jaren verstevigd. Voor 2024 heeft de NOS namelijk uitzendrechten voor de Olympische Spelen van 2024 in Parijs en het EK Voetbal 2024. Begin 2023 kon de NOS bekend maken dat de uitzendrechten voor maar liefst vier toekomstige Olympische Spelen zijn verworven: de Winterspelen van 2026 en 2030 en de Zomerspelen van 2028 en 2032.

In april 2021 zijn de NOS, de regionale en lokale omroepen gestart met het project 'Versterking lokale journalistiek door samenwerking'. Dit project is een nauwe samenwerking van landelijke, regionale en lokale journalistieke organisaties en heeft als doelstelling om de lokale journalistiek te versterken. Het project is in 2023 met succes afgerond. In totaal hebben ongeveer 90 lokale journalisten voor kortere of langere perioden deelgenomen aan het project.

Het ministerie van OCW heeft hiervoor een subsidie van € 10,6 mln verstrekt voor de periode april 2021 tot ultimo 2023 (kenmerken: 27235529 d.d. 10 maart 2021; 33065568 d.d. 28 juni 2022 en 37814584 d.d. 2 mei 2023).

De werkelijke kosten van het project bedragen in totaal € 10 mln en bestaan vooral uit loonkosten van de deelnemende journalisten (€ 8,7 mln). Het saldo ad € 0,6 mln is als terug te betalen aan het ministerie van OCW opgenomen. Het overschot is onder meer ontstaan doordat vanaf mei 2023 journalisten volgens plan zijn uitgestroomd naar nieuwe banen en ontstane vacatures niet meer zijn opgevuld. Daarnaast zijn de onkosten van journalisten en kosten van scholing lager dan begroot.

In bijgaand overzicht worden de lasten van 2021 tot en met 2023 verantwoord ten opzichte van de ingediende begrotingen behorende bij het plan van de Stuurgroep Samenwerking Lokale Journalistiek zoals ingediend eind 2020 bij het ministerie van OCW. Aan het ministerie wordt het eind- en financieel verslag separaat toegezonden.

Financieel verslag	Begroot	Werkelijk	Verschil	Afw %
Loonkosten journalisten	8.761	8.690	71	1%
Onkosten journalisten	386	82	304	79%
Techniek	428	351	77	18%
Aansturing	379	393	-14	-4%
Cursus en scholing	247	135	112	45%
Onderzoek en evaluatie	112	119	-7	-7%
Overige kosten	312	254	58	19%
	10.625	10.024	601	6%

Governance

De NOS is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan en de taken van de NOS zijn vastgelegd in de Mediawet. Als publieke omroep heeft de NOS van de overheid de taak gekregen alle inwoners van Nederland onafhankelijk en betrouwbaar nieuws aan te bieden en verslag te doen van grote (sport) evenementen.

De bestuurlijke organen van de NOS zijn een directie en een raad van toezicht. De directie legt verantwoording af aan de raad van toezicht. Per 1 december 2011 is een onafhankelijke raad van toezicht benoemd. De raad van toezicht, in 2023 bestaande uit 5 leden waarvan een voorzitter en een vicevoorzitter, houdt toezicht op het beleid van de directie, op de algemene gang van zaken binnen de NOS en op de pluriformiteit van het media-aanbod van de NOS. Ook staat de raad van toezicht de directie met advies terzijde. De directie, bestaande uit een algemeen directeur en een zakelijk directeur, bestuurt de NOS en is belast met de dagelijkse leiding en het (financiële) beleid van de NOS.

De directie en de raad van toezicht streven naar een evenwichtige verdeling van zetels tussen mannen en vrouwen. De huidige samenstelling van de directie bestaat uit 100% man. De huidige samenstelling van de raad van toezicht met vijf leden bestaat uit 40% vrouw en 60% man.

Binnen de NOS zijn checks & balances in het governance proces opgenomen. Er is sprake van een jaarlijkse herijking van de risicohouding en risicobereidheid van de directie. Hierbij wordt dan ook gelijk het gehele normenkader van de NOS herijkt.

In 2023 heeft de NOS het proces van risicomanagement verder doorgezet, o.a. aan de kant van risico-governance en risicocultuur, waarbij extra aandacht is besteed aan de onderwerpen integriteit en cultuur. Geconstateerd is dat de risico's niet wezenlijk veranderd zijn, maar dat de beheersing, waardering en accenten meer gericht zijn op mensen, zowel intern als extern.

Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021

Sinds 1 juli 2021 geldt de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021. Deze gedragscode is van toepassing op alle medewerkers die op basis van arbeidsovereenkomsten werkzaam zijn bij de instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep, evenals voor de bestuurders en toezichthouders van deze instellingen. De gedragscode is opgesteld omdat de publieke omroep een maatschappelijke organisatie is die uit algemene middelen wordt gefinancierd, waarbij vertrouwen van de belanghebbenden, goed ondernemerschap, transparantie, integriteit, onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en het afleggen van verantwoording essentiële voorwaarden zijn om geloofwaardig te voldoen aan de wettelijke taakopdracht van de publieke omroep.

In gedragscode 6.10 is bepaald dat de omroeporganisatie na maximaal vijf jaar van accountant wisselt. Die wisseling betreft de persoon/partner en de overige leden van het team, maar niet per se ook het kantoor waaraan de persoon/partner en de teamleden verbonden zijn. Op grond hiervan zijn met ingang van de controle over het boekjaar 2023 de tekenend accountant en een ander teamlid van de huidige externe accountant gewijzigd. Een derde teamlid van het controleteam is ook vijf jaar betrokken bij de controle van de jaarrekening van de NOS, maar de NOS heeft uit oogpunt van deskundigheid en continuïteit de externe accountant verzocht om betrokkene deel te laten blijven uitmaken van het controleteam. De overige leden van het controleteam zijn minder dan vijf jaar voor de NOS werkzaam.

De leden van de raad van toezicht hebben in hoge mate aan de vergadering van de raad van toezicht deelgenomen (gedragscode 5.13).

Als gevolg van de inwerkingtreding van bepalingen van de wet Versterking van het toekomstperspectief van de publieke omroep, is het toezicht op naleving van de code per 1 juli 2021 overgeheveld van de Commissie Integriteit Publieke Omroep (CIPO) naar het Commissariaat voor de Media.

Het Commissariaat voor de Media ziet toe op de handhaving en naleving van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021 bij de publieke omroep middels inbedding in haar bestaande processen. Als onderdeel van haar toezicht en de implementatie van structureel toezicht zijn de afgelopen twee jaar door het Commissariaat meerdere gesprekken gevoerd met onder andere Raden van Toezicht en de Compliance Officers van de omroepen. Deze gesprekken geven het Commissariaat inzicht in hoe en in de mate waarin omroepen invulling geven aan de gedragscode. Tevens bieden de gesprekken het Commissariaat groeiend inzicht in wat er nodig is om een duurzame structurele toezichtstrategie inclusief passend instrumentarium en jaarlijkse toetsingscyclus te ontwikkelen waar het gaat om gedrag en cultuur. Ook de praktijkervaringen die het Commissariaat opdoet in toezicht op delen van de gedragscode dragen daaraan bij. Voor 2024 heeft het Commissariaat als speerpunt gesteld dat de beleidsregel governance en interne beheersing herijkt zal worden.

De verantwoording van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021 moet op een adequate en toegankelijke wijze plaatsvinden. De verantwoording door de NOS over 2023 vindt later dit jaar plaats op onze corporate website www.over.nos.nl.

Medewerkers van de NOS ontvangen jaarlijks een brief waarin de Gedragscode Goed Bestuur en Integriteit Publieke Omroep onder de aandacht wordt gebracht. Hen wordt verzocht een zogenaamde integriteitsverklaring in te vullen. De compliance officer heeft in maart 2024 zijn jaarlijkse verklaring opgeleverd.

Compliance

De NOS beschikt over een compliance officer die een toetsing uitvoert op het correct naleven van de voorschriften uit Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021. Het voldoen aan de Mediawet, de aanbestedingsrichtlijnen, de WNT en andere relevante wet- en regelgeving wordt bewaakt door de Juridische afdeling. De compliance officer is het centrale loket voor alle compliance- en integriteitsvraagstukken binnen de NOS. Om een integrale aanpak te realiseren wordt in het managementteam met de directie de keten van governance, risicomanagement en compliance besproken.

Na toetsing door de Belastingdienst heeft de NOS zich in 2016 gekwalificeerd voor het zogenaamde horizontaal toezicht. Daarbij wordt bij twijfel over fiscale vraagstukken in overleg met de Belastingdienst getreden over de wijze van belastingheffing. In de periode 2020-2023 voert de Belastingdienst geleidelijk een aantal veranderingen in het horizontaal toezicht door. Dit heeft tot gevolg dat de NOS voornemens is komend jaar een nieuw individuele convenant voor horizontaal toezicht af te sluiten.

Maatschappelijke relevantie risicomanagement

De NOS is, als grootste onafhankelijke journalistieke organisatie van Nederland, een van de belangrijkste pijlers onder het Nederlandse publieke omroepbestel. De NOS is een maatschappelijke organisatie die de burger via haar programma-aanbod zo goed mogelijk wenst te informeren over wat er in de wereld gebeurt en daarmee een bijdrage levert aan inzicht en meningsvorming door de burger. Bij het maken van onze programma-uitingen staan kwaliteit, zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, ongebondenheid en pluriformiteit als kernwaarden voorop. Om op deze wijze als NOS blijvend de primaire bron van informatie te zijn voor de Nederlandse burger is het beheren van kansen en risico's van groot belang.

In de afgelopen jaren, in 2023 en ook in de komende jaren doen zich verschillende ontwikkelingen in de maatschappij en bij het publiek voor, die gevolgen kunnen hebben voor de NOS als onafhankelijke journalistieke mediaorganisatie, zoals:

- De wijzigingen in de wijze waarop het publiek kennisneemt van het nieuws;
- De toenemende polarisatie in de maatschappij;
- Het licht dalende vertrouwen in nieuws in zijn algemeenheid;
- De ontwikkeling van het vak journalistiek;
- De toenemende invloed van techbedrijven en concentratie mediabedrijven;
- Het toenemende belang van (generatie)diversiteit en inclusie.

Het risicomanagement binnen de NOS draagt er zorg voor dat de risico's als gevolg van deze ontwikkelingen worden beheerd en beheerst, zonder de kansen ook uit het oog te verliezen. Gezien het belang hiervan heeft de NOS in 2023 het risicomanagement binnen de NOS verder versterkt, waarbij extra aandacht is besteed aan de onderwerpen integriteit en cultuur. Zo ook de samenhang tussen doelstellingen van NOS, de strategische risico's en operationele risico's. De door de directie geïdentificeerde risico's hebben zich ook voorgedaan. Er zijn beheersmaatregelen getroffen waardoor de risico's voldoende zijn gemitigeerd. De urgentie en snelheid waarmee een aantal van deze risico's zich gemanifesteerd hebben heeft in 2023 wel, meer dan gemiddeld, de aandacht van de directie gehad. Wij noemen twee materiele risico's: cultuur en positionering.

Zo heeft het bureau CuLTR Diagnose een cultuuronderzoek uitgevoerd binnen de NOS. Goede samenwerking, collegialiteit, sterke betrokkenheid, een hoge mate van professionaliteit en zorgvuldigheid kwamen als sterke punten uit het onderzoek. Op een aantal punten blijkt de interne organisatie echter uit balans. De sterke focus op maatwerk, de korte termijn en de vrijheid binnen de organisatie, hebben een nadelig effect op de aandacht voor de professional, het lerend vermogen, de mate van duidelijkheid en de ruimte voor het open en andere gesprek. Het grootste deel van de medewerkers geeft aan zich veilig te voelen op het werk en de toon en houding van de onderlinge communicatie over het algemeen op orde te vinden. Desondanks worden ook ongewenst gedrag en ongewenste vormen van communicatie ervaren. Sinds de signalen van onveiligheid bij NOS Sport is er al verandering ingezet bij NOS Sport. Het cultuuronderzoek geeft NOS en NOS Sport gerichte informatie om de verandering nader vorm te geven. De NOS moet namelijk voor iedereen een fijne en veilige werkplek zijn, elke dag.

Een andere ontwikkeling van afgelopen jaar is het nieuwe rapport van het adviescollege, onder leiding van Pieter van Geel. Het adviescollege zegt dat de Nederlandse Publieke Omroep uit maximaal zes omroepverenigingen mag bestaan. Voor de NOS als één van de twee taakomroepen, zonder betalende leden maar met ieder een eigen specifieke taak die in de Mediawet staat, zijn er volgens het adviescollege geen wijzingen nodig.

NOS en risicomanagement

De NOS heeft een proces van integraal risicomanagement waarbij rekening gehouden wordt met externe maatschappelijke ontwikkelingen en interne ontwikkelingen binnen NOS zelf (van buiten naar binnen denken en van binnen naar buiten denken). Bij de initiële inrichting heeft de NOS een keuze gemaakt voor een risicomanagementraamwerk dat vooral aansluit bij de werkwijze en cultuur van de NOS en past bij de organisatieomvang. Zo heeft de NOS gekozen voor het COSO-Enterprise Risk Management (ERM) en het RAVC-model (Risk Appetite Value Chain) voor het concretiseren van het risicomanagementproces aan de ene kant en de risicohouding en risicobereidheid aan de andere kant. De functie van deze modellen is om een gestructureerd proces te doorlopen zodat er procesmatig geen hiaten zijn. Bij de inrichting van het risicomanagementproces is ook rekening gehouden met de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021. Het risicomanagement van NOS is waarde creërend en draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van NOS.

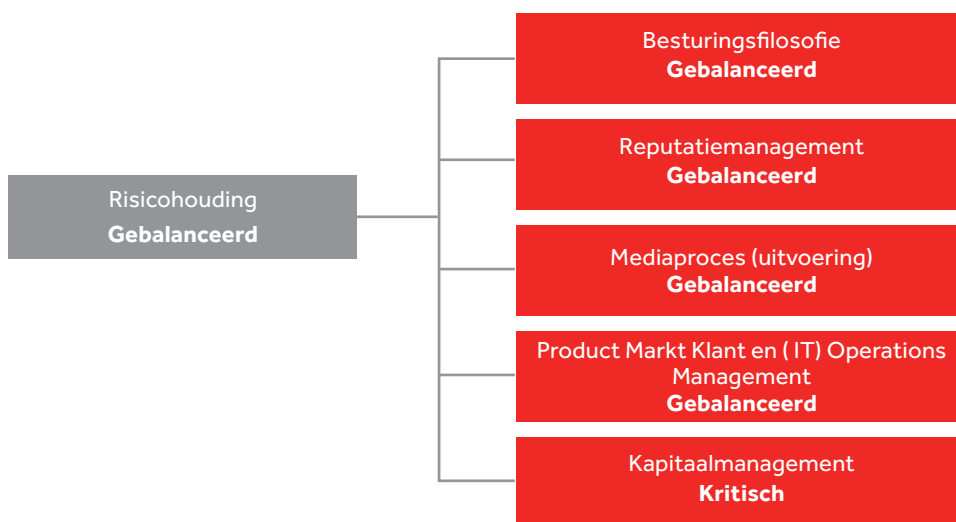
Binnen de NOS zijn drie risicomanagementcycli vastgelegd waarmee verschillende risico's worden geïdentificeerd, beheerst en gemonitord te weten: de strategische risicomanagementcyclus, de operationele- en de thematische risicomanagementcyclus. De cycli maken onderdeel uit van de reguliere planning & control-cyclus van de NOS onder regie van de manager Finance en Risk. In (vrijwel) alle management review-gesprekken tussen het management en de directie en de auditcommissie van de raad van toezicht staat risicomanagement op de agenda.

Strategische risicomanagementcyclus

De strategische risicomanagementcyclus behelst onder andere het inrichtingsvraagstuk over risico-governance, risicohouding van het directieteam, risicobereidheidsprincipes en –tolerantie zoals vastgesteld door het directieteam, en de strategische risico's in relatie tot het strategisch beleidsplan NOS 2022-2026. Het risicoprofiel van NOS staat hiermee centraal in deze cyclus.

Risicohouding

In 2023 is de risicohouding van de directie van de NOS herijkt. De risicohouding van de directie van de NOS is volgens het gehanteerde RAVC-model gebalanceerd gebleven, met uitzondering van het kapitaalbeleid, dat als kritisch wordt gedefinieerd. Dat betekent dat de NOS ten aanzien van financiële risico's risicomijdend is. De weging van de risicohouding is gedaan op een vijfpuntsschaal van: nul, kritisch, gebalanceerd, opportuun en maximaal.

Risicobereidheidsprincipes

De risicobereidheid gaat over de aard, omvang en mate waarin de NOS bereid is risico's te lopen bij het realiseren van haar doelstellingen. Deze bereidheid is op basis van de risicohouding gedefinieerd en heeft geleid tot een aantal ondernemingswaarden (risicobereidheidsprincipes) die uitgangspunt zijn bij het gevoerde beleid. De risicobereidheidsprincipes zijn onder andere een van de toetsstenen van ons normenkader, tezamen met de risicohouding en de materiële risico's.

Strategische risico's

Voor het proces van het strategisch risicomanagement is de relatie gelegd met het strategisch beleidsplan (SBP) 2022 – 2026. De risico's zijn bepaald aan de hand van verschillende thema's in het SBP en risicocategorieën en zijn gewogen aan de hand van een vijfpuntschaal, door middel van het bepalen van de mate van de kans dat een risico zich voortdoet én de mate van impact van het risico. In de risicokaart is het gemiddeld gewogen bruto (voor beheersmaatregelen) en netto (na beheersmaatregelen) risico per thema uiteengezet. De thema's en de hieruit volgende netto-risico's sluiten aan bij de door de directie (eerder) vastgestelde gebalanceerde risicohouding. Dit betekent dat regelmatig risicogericht de risico's en kansen afgewogen worden.

Operationele risicomanagementcyclus

De operationele risicomanagementcyclus ziet op het expliciteren en beheersen van de operationele organisatierisico's, IT risico's, compliance risico's en financiële-, fiscale- en frauderisico's die aanwezig kunnen zijn in de organisatie.

Voor de operationele risicomanagementcyclus heeft NOS de strategische risico's, volgend uit het strategisch beleidsplan, gekoppeld aan de operationele risico's waardoor de strategie gelinkt wordt aan de operatie. Zo ontstaat er een waarde creërend proces. Voor de actualisering van het risico-overzicht zijn de volgende stappen genomen:

1. Gesprekken met afdelingsmanagers over de belangrijkste operationele risico's en deze koppelen aan de strategische thema's, risico's en beheersmaatregelen.
2. Daarnaast is aan de afdelingsmanagers gevraagd om in hun jaarplannen voor 2024 (vooruitkijkend) op te nemen hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan de strategische thema's van de NOS.
3. Als onderdeel van het operationeel risicoproces wordt frequent, in de financiële overlegstructuren, één risico vanuit de diverse programma-, ondersteunende- en stafafdelingen besproken. Zo zijn o.a. de risico's met betrekking tot innovatie, polarisatie, wet- en regelgeving, het merk en de reputatie van de NOS, cybercrime en personele en culturele zaken besproken.

Thematische risicomanagementcyclus

De thematische risicomanagementcyclus ziet op het expliciteren en beheersen van een aantal specifieke risico's. Dit kan per jaar verschillen. Het doel is om zo een aantal jaren alle essentiële risicocategorieën intensief ook te doorlopen. In 2023 zijn de fiscale risico's thematisch doorlopen:

Fiscale risico's

Sinds 2016 heeft de NOS een convenant horizontaal toezicht met de belastingdienst. Vanuit dit convenant wordt, bij twijfel over fiscale vraagstukken, overlegd met de Belastingdienst over de wijze van belastingheffing. In de periode 2020-2023 heeft de Belastingdienst geleidelijk een aantal veranderingen in het horizontaal toezicht doorgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat de NOS in 2022 haar Fiscaal Statuut, het risicoprofiel en fiscaal risicoregister heeft opgesteld om in 2023 een nieuw individueel convenant voor horizontaal toezicht af te sluiten.

Voor 2024 (vooruitkijkend) staat het frauderisico thematisch op de agenda.

Naast het themajaar fiscaal en de aandacht op de strategische- en operationele risico's, is er continu aandacht voor het volgende:

Financiële verslaggevingsrisico's

De financiële verslaggevingsrisico's betreffen de risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaggeving. De NOS onderkent risico's ten aanzien van het behoud van kennis van de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsregels en de toepassing daarvan. Om deze risico's af te dekken zijn maatregelen getroffen door het up-to-date houden van de kennis van de (financiële) medewerkers, continuïteit in de bezetting van het NOS-controllers team en controle van gerapporteerde cijfers door onze externe onafhankelijke accountant. Voor de toelichting op de financiële instrumenten wordt verwezen naar de Toelichting bij de balans.

Liquiditeit

De NOS bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen- en prognoses en ziet erop toe dat er steeds voldoende financiering beschikbaar is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast doet de NOS aan actief werkkapitaalbeheer.

Frauderisico's

De NOS kent een structuur die toeziet op het frauderisico. Deze structuur bestaat uit procedures, beleid en functies, waarbij de werking van de procedures en de uitvoering van het beleid onderdeel zijn van de risicogesprekken binnen de organisatie en functionele verantwoordelijkheid en uitvoering gescheiden wordt waar mogelijk is. Ook is er thematisch aandacht voor het frauderisico, hierbij worden door de risicomanager risicoanalyses uitgevoerd op de mogelijke risico's. Deze fraudepreventie wordt gedaan aan de hand van verschillende methoden die worden ingezet met als doelstelling het verlagen van frauderisico's. De afgelopen jaren is gebruik gemaakt van een fraude driehoek, rapportages volgens de NBA risicofactoren, vragenlijsten en modellen met fraudepreventie categorieën. Hierbij spelen de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021, het Huis van Klokkenluiders, interne gedragscodes, een planning & control cyclus en interne controles een grote rol. Hierover worden directie en raad van toezicht geïnformeerd in aanwezigheid van de externe accountant.

Richtlijnen voor de jaarrekening

De NOS voldoet aan de Richtlijnen voor de jaarrekening RJ-400:110, Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen, NPO en Ster 2022 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021 en de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media. De NOS heeft een gestructureerd proces ingericht om compliant te zijn aan de eisen van de RJ en het Handboek. Zo zijn de voornaamste risico's en onzekerheden in het jaarverslag weergegeven en zijn daarbij de strategische, operationele, financiële verslaggevings- en wettelijke risico's meegewogen.

Wet- en regelgeving

De NOS is onderhevig aan risico's ten aanzien van het naleven van wet- en regelgeving. Om deze naleving te waarborgen is een compliance officer benoemd.

Samenwerkingsverbanden

De NOS heeft geen langdurige samenwerkingsverbanden met derden buiten het omroepbestel.

Aansprakelijkheid en claims

Gelet op de complexe omgeving waarin de NOS zich beweegt, is het onontkoombaar dat geschillen zich voordoen. In de jaarrekening is rekening gehouden met de verwachte financiële effecten daarvan.

Integriteitszaken

Een extern vertrouwenspersoon heeft volledig onafhankelijk en onder strikte vertrouwelijkheid een inventarisatie naar mogelijk grensoverschrijdend gedrag bij NOS Sport uitgevoerd. Deze inventarisatie is in maart 2023 afgerond. Eerder in de verantwoording hebben wij dit al uiteengezet.

Verantwoording risicomanagement NOS

In deze passage geven wij een resume over de risicogovernance, de strategische risico's en beheersmaatregelen en de samenhang tussen de operationele risico's met de strategische thema's.

Aan de hand van de strategische SBP-thema's: bereik, vertrouwen, rechten, tech-omgeving en organisatie uit het strategisch beleidsplan 2022-2026 zijn de belangrijkste strategische risico's en de beheersing daarvan toegelicht en besproken met directie en raad van toezicht.

Risicomanagement

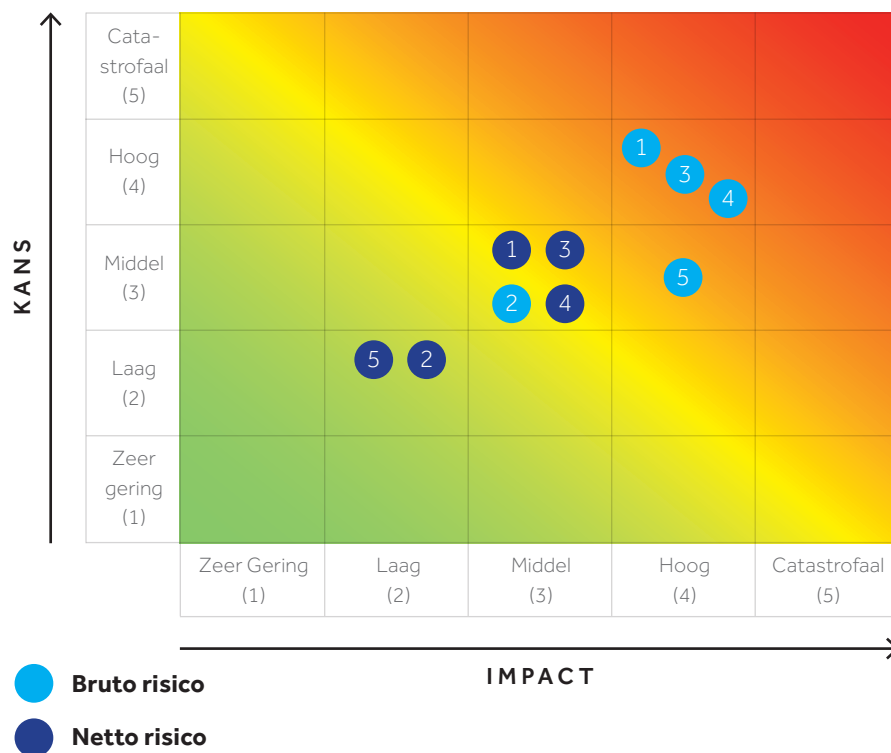
Nr.	Thema	Risicocategorie	Risico's per thema	Risico's per thema
1	Bereik	Reputatierisico's Continuïteitsrisico's Journalistieke risico's	Gebrek aan diversiteit, veranderend medialandschap, polarisatie	Diversiteit en doorstroom adresseren, studie en coaching, diversificatie output, analyse van taken, pluriformiteit bevorderen, samenwerken, constante afstemming om programma's te ontwikkelen in relatie tot maatschappelijke relevantie
2	Vertrouwen	Reputatierisico's Continuïteitsrisico's Journalistieke risico's	Weerstand publieke instanties, gevoel van eenzijdige journalistiek	Pers- en mediatrainingen, kritisch zijn, onderzoek naar marktpositionering, samenwerken, in contact zijn met burgers
3	Rechten	Reputatierisico's Continuïteitsrisico's Journalistieke risico's	Einde activiteiten sportrechtenmarkt	Stakeholdermanagement, goede reputatie als sportzender
4	Tech-omgeving	Positioneringsrisico Journalistieke risico's Reputatierisico's Continuïteitsrisico's	Invloed techbedrijven, cyberrisico's, privacy issues, gebrek aan innovatie	Partnerschap mediaorganisaties, versterken van de journalistieke infrastructuur, verschillende platforms gebruiken, onderzoek, innovation board
5	Organisatie	Financiële risico's Welzijnsrisico voor medewerkers Continuïteitsrisico's Journalistieke risico's	NOS als werkgever onvoldoende aantrekkelijk, welzijnsrisico's medewerkers, onvoldoende financiële middelen	Beleid voor (generatie)diversiteit en inclusiviteit, benutten van fiscale mogelijkheden, CAO aantrekkelijk houden, vertrouwenspersonen, samenwerken, hybride beleid voor werk, beleid voor organisatiestructuur en -cultuur, monitoren ontwikkelingen

Structuur risicomanagement

Binnen de NOS is er op een gestructureerde wijze aandacht voor mogelijke risico's ten aanzien van het niet voldoen aan wet -en regelgeving, interne gedragscodes en integriteitszaken. Samenvattend ziet het risicomanagement van NOS eruit, zoals beschreven in onderstaande tabel.

Risicomanagement- cyclus	NOS Cyclus	Frequentie	Riskgovernance
Strategische risicomanagement	Strategische Beleidsplan	Jaarlijkse update en 4/5-jaarlijks vernieuwing	Directieteam en raad van toezicht
	Risicoprofiel en normenkader	Risicoprofiel bepaling en bewaking: Jaarlijkse herijking, tenzij er een specifieke aanleiding is. Risicohouding Risicobereidheidsprincipes Risicotolerantie Strategische risico's Strategische beheersing Scenario planning	Faciliterend: risicoteam
Operationele risicomanagement	Visiegesprekken en hieraan gekoppeld de jaarplannen van de afdelingen en de risicomatrix	Risicomonitoring met een frequentie, afhankelijk van welk risico, van dag, maand, kwartaal, half jaar of jaar. Uitwerking: Operationele risico's, Operationele beheersing en themarisico's en beheersing	Directieteam, management en risicoteam
	Fiscaal risicobeleid	Risicomonitoring afhankelijk van fiscaal- gebied met een jaarlijks update belastingdienst.	Risicospecialisten fiscaliteiten en risicoteam

In onderstaande risicokaart is het gemiddeld gewogen bruto en netto risico per thema uiteengezet.

Samenhang operationele risico's met strategische thema's

Over de belangrijkste operationele risico's en de beheersing daarvan is gerapporteerd in de risicomanagement rapportage over 2023, aan de hand van de hiervoor vermelde strategische thema's uit het strategisch beleidsplan 2022-2026. Om de operationele risico's te mitigeren zijn diverse beheersmaatregelen verankerd in de dagelijkse operationele activiteiten van de NOS.

Teneinde de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren, verschaft het bestuursverslag conform RJ 400.108 informatie over de Nederlandse Omroep Stichting (NOS).

Conform RJ 400.122 is in het bestuursverslag ook informatie opgenomen over de toepassing van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021, die fungeert als gedragscode. Het bestuursverslag voldoet aan de specifieke voorschriften van Principe 7 van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021. Principe 7 betreft de openbare verantwoording door het bestuur en de raad van toezicht van de Nederlandse Omroep Stichting (NOS) van hun functioneren. Principe 7 is door de raad van bestuur van de NPO op grond van het bepaalde in artikel 2.3, tweede lid, juncto artikel 2.10, tweede lid, aanhef en onder c, en artikel 2.60, eerste lid, Mediawet 2008 bindend vastgesteld voor de landelijke publieke media-instellingen.

Het bestuursverslag voldoet ook aan de beleidsregels van het Commissariaat van 26 september 2017 ten aanzien van de governance en interne beheersing van de NPO, de RPO en de landelijke en regionale publieke media-instellingen (Stcrt. 2017, 57731).

Ondertekend door de directie en de raad van toezicht.

Hilversum, 10 april 2024

Directie

Geert Hofman, zakelijke directeur en waarnemend algemeen directeur

Raad van toezicht

Rob van Gijzel, voorzitter

Adriana Esmeijer, vicevoorzitter

Bart Brouwers

Jaya Baloo

Ton de Jong

Inleiding

De raad van toezicht van de NOS voert zijn mediawettelijke en statutaire taken uit met inachtneming van de bepalingen, opgenomen in de 'Gedragscode Integriteit Publieke Omroep 2021' en de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media over de governance en interne beheersing. De taken van de raad van toezicht zijn vastgelegd in de Mediawet en de statuten van de NOS: de raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de stichting. In het bijzonder ziet hij toe op de interne pluriformiteit van de stichting en de pluriformiteit van het media-aanbod van de stichting. Tevens houdt hij toezicht op het functioneren van de stichting binnen het geheel van de landelijke publieke mediadienst en op het afleggen van verantwoording aan de Nederlandse samenleving door de stichting. De raad heeft drie commissies ingesteld die hem van advies dienen bij de uitvoering van zijn taken: de auditcommissie, de mediacommissie en de remuneratiecommissie.

In 2023 vergaderde de raad van toezicht in reguliere vergaderingen vijf keer met de NOS-directie. Zoals elk jaar was daarnaast sprake van regelmatige contacten en ontmoetingen, onder andere via conference calls, tussen (leden van) de raad van toezicht en de NOS-directie over diverse actuele onderwerpen. Het NOS-brede cultuuronderzoek, dat in 2023 heeft plaatsgehad in reactie op meldingen van ongewenst gedrag, heeft geleid tot zeer intensief contact tussen raad en NOS-directie. De raad had voorts ontmoetingen en besprekingen met de leiding van de verschillende afdelingen. Waaronder een vervolgesprek met de hoofdredacteur Nieuws, Giselle van Cann, over haar ambities voor 2023 en verder, een kennismakingsgesprek met de nieuwe Hoofdredacteur Sport, Geert-Jaap Hoekman, gesprekken met de ondernemingsraad en andere NOS-functionarissen, zoals de risicomanager en de compliance officer, als ook met de externe accountant. Ook heeft de raad van toezicht kennis gemaakt met het nieuwe Hoofd Evenementen, Heidi Wulfsen en met haar gesproken over de plannen van Evenementen voor 2023 en zelfevaluatie van de redactie, die begin 2024 zal plaatsvinden. De raad van toezicht heeft zich door de afdeling Digitale Media laten informeren over de wijze waarop de NOS omgaat met de kansen en bedreigingen van AI.

Samenstelling en taakverdeling raad van toezicht

De raad van toezicht bestond in 2023 uit Rob van Gijzel, Adriana Esmeijer, Bart Brouwers, Jaya Baloo en Ton de Jong. Met uitzondering van Jaya Baloo, die per 30 september 2021 is toegetreden tot de raad, zijn alle leden per 1 december 2022 op voorstel van de raad door de staatssecretaris van OCW herbenoemd voor een tweede termijn van 4 jaar.

De taakverdeling van de leden van de raad is als volgt:

- Voorzitter van de raad: Rob van Gijzel; plv. voorzitter: Adriana Esmeijer
- Voorzitter auditcommissie: Ton de Jong; lid: Jaya Baloo.
- Voorzitter mediacommissie: Bart Brouwers; lid: Jaya Baloo
- Voorzitter remuneratiecommissie: Rob van Gijzel; lid: Adriana Esmeijer

Ingevolge de daarvoor geldende regelgeving worden de (neven-)functies van de leden van de raad opgenomen in een openbaar register, dat wordt gepubliceerd op de corporate site van de NOS (over.nos.nl). De nevenfuncties van de raad worden beoordeeld door de compliance officer met het oog op mogelijke tegenstrijdige belangen.

Evaluatie functioneren

De raad had zich voorgenomen in het voorjaar van 2023 de (jaarlijkse) evaluatie te houden van het eigen functioneren. Door de vele aandacht die de gebeurtenissen rondom ongewenst gedrag hebben gevraagd, is deze evaluatie uitgesteld tot de eerste maanden van 2024.

Veilige werkomgeving

In het vorige jaarverslag hebben wij gemeld, dat het bekend worden van de misstanden bij The Voice en, in het bijzonder, bij De Wereld Draait Door, ertoe heeft geleid dat ook binnen de NOS, met name in het laatste kwartaal van het 2022, signalen van ongewenst gedrag zijn ontvangen. Op grond hiervan besloot de NOS-directie een inventarisatie door een extern vertrouwenspersoon te laten uitvoeren naar mogelijk grensoverschrijdend gedrag, gevolgd door een NOS-breed onafhankelijk cultuuronderzoek. De raad van toezicht is zeer nauw betrokken geweest bij de ontwikkelingen ter zake. Bij de gesprekken tussen de raad en de NOS-directie over de voortgang van het cultuuronderzoek is steeds ook veel aandacht geschonken aan de afstemming met de werkzaamheden van de Commissie Van Rijn, met een scherpe blik op de eigen verantwoordelijkheid van de NOS in dezen.

De raad heeft zich nauwgezet laten informeren over de vervolgstappen die ter zake worden genomen en heeft hierover ook contact gehad met de Ondernemingsraad. De raad heeft daarbij meerdere keren vastgesteld dat de NOS-directie in het proces zeer zorgvuldig opereert en hij heeft uitgesproken groot vertrouwen in de aanpak van de NOS-directie te hebben.

De Raad van Toezicht betreurt het daarom dat hij in maart 2024 afscheid heeft moeten nemen van de algemeen directeur van de NOS, maar heeft ook begrip voor diens besluit. Begrip, omdat door de berichtgeving over ongewenst gedrag binnen de publieke omroep en de daardoor ontstane beeldvorming betrokkene tot de conclusie is gekomen dat dit inbreuk maakte op zijn geloofwaardigheid.

Toekomst Publieke Omroep/Positie NOS in het bestel

De raad van toezicht heeft kennisgenomen van de aanbevelingen van de Commissie Van Geel ten aanzien van de legitimatiecriteria voor de omroepen en in bredere zin de vormgeving van het publieke omroepbestel. De voorzitter van de raad had ter zake eerder in het jaar een gesprek met de commissie gehad.

De raad van toezicht is ook geïnformeerd over het strategietraject van de NPO, dat beoogt de relevantie van de publieke omroep in inhoud, bereik en distributie in het licht van ontwikkelingen in de maatschappij te borgen.

De uitslag van de verkiezingen en de thans gaande zijnde kabinets(in)formatie maken ongewis hoe met de aanbevelingen van de Commissie van Geel zal worden omgegaan.

Samenwerking

De raad van toezicht heeft zich laten informeren over de diverse vormen van samenwerking die de NOS in de loop van de jaren is aangegaan, zoals met de NTR en de regionale en lokale omroepen. In het bijzonder heeft de raad van toezicht zich laten informeren over de voortgang van de bouw van het "huis voor de publieke journalistiek": de samenwerking tussen NOS, regionale en lokale omroep met als doel de lokale journalistiek te versterken. Het pilotproject, waarbij OCW het dienstverband bij de NOS van lokale journalisten financierde, is per 31 december 2023 beëindigd. Voor 2024 is sprake van subsidieverlening door OCW ten behoeve van het in 2024 verder uitbouwen van de samenwerking tussen de drie lagen en op inhoudelijk, productioneel en distributievlak.

Sportrechten

De raad heeft met de NOS-directie zorgen over de beschikbaarheid van rechtenpakketten voor de NOS op de lange termijn. Deze zorg is toegenomen nu het er op lijkt dat het via een app openbaar maken van wedstrijden die op de Evenementenlijst van de Mediawet staan, een construct kan zijn om aan de voorwaarde te voldoen van beschikbaarheid voor 75% van de Nederlandse bevolking. Doorredenerend zet dit de deur open voor (veelal buitenlandse) betaal-tv en streaming partijen zonder landelijke dekking om aan bepalingen van de Evenementenlijst te voldoen. De Evenementenlijst biedt dan geen bescherming meer voor de consument. Dat zal iets doen met de beleving van sport. De raad heeft kennisgenomen van het gesprek dat de NOS-directie hierover voert met het Commissariaat voor de Media en met het ministerie van OCW.

Jaarrekening, jaarplan en begroting

In zijn vergadering van april 2023 heeft de raad van toezicht, daartoe geadviseerd door de audit-commissie, kennisgenomen van het accountantsverslag 2022 en heeft hij het jaarverslag 2022, met daarin opgenomen de jaarrekening 2022, goedgekeurd.

In december 2023 heeft de raad de NOS-begroting 2024 goedgekeurd, kennisgenomen van de afdelingsjaarplannen en een eerste bespreking gewijd aan het NOS Jaarplan voor 2024. In het voorjaar van 2024 zal het gesprek over het jaarplan 2024 worden afgerond.

Risicomanagement

In april 2023 heeft de raad van toezicht in het kader van het jaarverslag kennisgenomen van de rapportage over 2022 van de risicomanager over het strategische risico-traject. Verder is de raad in september 2023 geïnformeerd over de voortgang van het risicomanagement. Zie verder de paragraaf risicomanagement en compliance in dit jaarverslag.

Integer en onafhankelijk handelen

In de juni-vergadering heeft de raad van toezicht met instemming kennisgenomen van de jaar-rapportage 2022 van de compliance officer, wat betreft diens bevindingen over het naleven door de NOS-medewerkers van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep. Uit deze verklaring is de raad van toezicht gebleken dat bij de NOS volgens de bepalingen van deze code wordt gehandeld.

Commissies

De auditcommissie heeft in 2023 vijfmaal vergaderd, in het bijzonder over de onderwerpen die hierboven zijn genoemd en voor zover deze tot haar taakgebied behoren.

De mediacommissie heeft in 2023 door middel van gesprekken met het Hoofd Evenementen een begin gemaakt met de voor begin 2024 geplande zelfevaluatie Evenementen.

De remuneratiecommissie heeft net buiten het verslagjaar ten behoeve van de raad van toezicht de statutair geregelde evaluatie van het functioneren van de directie op zich genomen.

Tot slot

De raad wil dit verslag afsluiten met een woord van grote waardering voor de wijze waarop de NOS-collega's zich in 2023, ondanks de reuring die meldingen van ongewenst gedrag hebben veroorzaakt, van hun belangrijke taak hebben gekweten. Dit getuigt van grote betrokkenheid en gedrevenheid van de NOS-collega's en geeft vertrouwen in de kracht van de NOS-organisatie.

De raad van toezicht dankt alle NOS-medewerkers voor deze niet aflatende inzet.

Onder verwijzing naar de paragraaf Bereik in het directieverslag, stelt de raad vast dat de noodzaak en het belang van de onafhankelijke nieuwsvoorziening als ook die van de sport- en evenementen-programmering van de NOS, ook in 2023 wederom overtuigend zijn bewezen.

Hilversum, 10 april 2024

Raad van toezicht

Rob van Gijzel, voorzitter

Adriana Esmeijer, vicevoorzitter

Bart Brouwers

Jaya Baloo

Ton de Jong

DEEL III

JAARREKENING BALANS

Na bestemming exploitatieresultaat (bedragen x 1.000 euro)

Activa		31 december 2023	31 december 2022
Vaste Activa			
Materiële vaste activa	1		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		37.288	37.330
Technische installaties		4.489	4.376
Andere vaste bedrijfsmiddelen		9.678	8.344
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering		2.115	2.240
Niet aan bedrijfsuitoefening dienstbaar		4.591	4.858
		58.161	57.148
Vlottende activa			
Onderhanden werk en gereed product			
m.b.t. media-aanbod	2	23.843	21.185
		23.843	21.185
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	3	1.177	1.513
Overige vorderingen	4	25.577	15.723
		26.754	17.236
Liquide middelen	5	912	25.854
		912	25.854
Totaal		109.670	121.423

DEEL III

JAARREKENING

Passiva		31 december 2023	31 december 2022
Eigen vermogen	6		
Algemene reserve		10.962	10.962
Reserve voor media-aanbod		5.500	3.209
		16.462	14.171
Vorzieningen	7		
Vorzieningen		6.115	8.110
		6.115	8.110
Langlopende schulden	8		
Schulden aan kredietinstellingen		-	-
		-	-
Kortlopende schulden	9		
Overgedragen reserve media-aanbod		957	-
Schulden aan kredietinstellingen		89	7.064
Schulden aan leveranciers		35.697	30.597
Belastingen en premies sociale verzekeringen		7.466	5.235
Overige schulden		42.884	56.246
		87.093	99.142
Totaal		109.670	121.423

DEEL III
JAARREKENING **EXPLOITATIEREKENING**

(bedragen x 1.000 euro)

		2023	2022
Baten			
Media-aanbod	10		
- Vergoedingen OCW	11	191.267	225.841
- Omroepbrede Middelen	12	391	450
- Inzet overgedragen reserve media-aanbod	13	-	-
Subtotaal baten media-aanbod		191.658	226.291
Programmagebonden eigen bijdragen	14	5.368	6.366
Opbrengst overige nevenactiviteiten	15	3.046	2.509
Barteringbaten	16	123	28
Som der bedrijfsopbrengsten		200.195	235.194
Lasten			
Lasten personeel in loondienst	17	79.307	73.629
Lasten personeel niet in loondienst	18	11.787	10.719
Facilitaire lasten (exclusief afschrijvingen)	19	27.471	33.042
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	20	5.328	5.018
Rechten	21	51.156	90.562
Lasten buitenproducent	22	543	706
Overige lasten	23	21.097	21.134
Barteringslasten	16	148	34
Som der bedrijfslasten		196.837	234.844
Bedrijfsresultaat		3.358	350
Financieel resultaat	24	-1	-64
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening		3.357	286
Vennootschapsbelasting	25	-109	-75
Over te dragen reserve media-aanbod	26	-957	-
Exploitatieresultaat na overdracht en belastingen		2.291	211

KASSTROOMOVERZICHT

(bedragen x 1.000 euro)

		2023	2022
I Kasstroom uit operationele activiteiten			
Exploitatieresultaat		2.291	211
Aanpassen voor:			
- Afschrijvingen vaste activa	1	5.328	5.018
- Mutatie voorzieningen	7	-1.995	-2.248
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten		5.624	2.981
Mutatie onderhanden werken		-2.658	18.506
Mutatie vorderingen		-9.518	16.582
Mutatie kortlopende schulden	9	-12.048	-7.085
Netto kasstroom uit operationele activiteiten		-18.600	30.984
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa	1	-6.342	-6.967
Desinvesterings in materiële vaste activa	1	-	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-6.342	-6.967
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossing langlopende schulden	8	-	-1.454
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-	-1.454
Mutatie liquide middelen			
	5	-24.942	22.563
Liquide middelen einde boekjaar		912	25.854
Liquide middelen begin boekjaar		25.854	3.291
Mutatie liquide middelen		-24.942	22.563

Algemeen

De stichting is op 1 januari 2009 opgericht met de naam stichting Nederlandse Omroep Stichting en statutair gevestigd te Hilversum aan Journaalplein 1. In het verlengde van de wijziging van de Mediawet draagt de stichting per 29 april 2010 de naam Nederlandse Omroep Stichting, bij afkorting aangeduid als NOS. De stichting is ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 32142157.

Activiteiten

De NOS verzorgt media-aanbod voor de landelijke publieke mediadienst op basis van de Mediawet op het gebied van nieuws, sport en evenementen dat zich bij uitstek leent voor gezamenlijke verzorging. Daarnaast verzorgt de NOS teletekst voor de landelijke publieke mediadienst.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Toegepaste standaarden

Op de jaarrekening zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in Titel 9 Boek 2 BW, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de jurisprudentie. Nadere uitwerking hiervan wordt gegeven in het Handboek Financiële verantwoording landelijke publieke media-instellingen, NPO en Ster 2022 (hierna Handboek) en is een ministeriele regeling op grond van artikel 2.172, derde lid, Mediawet 2008, uitgegeven door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Op grond van artikel 2.172, eerste lid MW 2008, is Titel 9 van het Tweede Boek van het Burgerlijk Wetboek (hierna te noemen Titel 9 Boek 2 BW) van toepassing op de landelijke publieke media-instellingen met dien verstande dat zij de winst- en verliesrekening vervangen door een exploitatierekening. Op de exploitatierekening zijn de bepalingen omtrent de winst- en verliesrekening zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing. Bij toepassing van de omvangscriteria volgens de artikelen 396 en 397 Boek 2 BW dient het begrip netto-omzet te worden geïnterpreteerd als de totale baten (inclusief subsidies en bijdragen van derden) van de publieke media-instelling.

Wanneer sprake is van afwijkingen tussen Titel 9 Boek 2 BW, het Handboek, de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving en jurisprudentie, dan weegt in juridisch opzicht Titel 9 Boek 2 BW het zwaarst, vervolgens het Handboek –als zijnde een ministeriële regeling– en daarna jurisprudentie en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Rechtmatigheid

Alle financiële transacties voortvloeiend uit de bedrijfsactiviteiten en de bijbehorende financiële beheermiddelen, worden getoetst op basis van richtlijnen zoals opgenomen in de Mediawet, het Handboek Financiële verantwoording landelijke publieke media-instellingen, NPO en Ster 2022 en andere relevante wet- en regelgeving.

DEEL III JAARREKENING

Verbonden Partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de NOS en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Resultaatbestemming

Een positief of negatief exploitatieresultaat komt respectievelijk ten gunste of ten laste van de Reserve voor media-aanbod. Aan de Reserve voor media-aanbod zit een maximum en indien het maximum is bereikt wordt het meerdere verantwoord op de balans onder de Kortlopende schulden onder de post Overgedragen reserve media-aanbod. Over de bestemming van de Overgedragen reserve media-aanbod 2023 (€ 957.000) zijn met de NPO nadere afspraken gemaakt.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN BALANS EN EXPLOITATIEREKENING

Algemeen

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten, waaronder de baten Media-aanbod verstrekt door de NPO, worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Hierbij wordt het Handboek gevolgd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

DEEL III

JAARREKENING

In deze jaarrekening zijn met name schattingen toegepast bij de waardering van materiële vaste activa, de bepaling van voorzieningen (pensioenen, afvloeiing, groot onderhoud, loopbaanadvies, oninbare vorderingen), alsmede de nog te ontvangen facturen.

Omrekening van vreemde valuta

Vreemde-valutavorderingen, schulden en verplichtingen worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers die geldt op de datum van de transactie. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de exploitatierekening.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de historische kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Tot en met 2012 had NOS het gebouw in de jaarrekening verantwoord tegen historische kosten minus annuïtaire afschrijvingen. Vanaf die datum is er (conform het Handboek) overgegaan naar een waardering op basis van de historische kostprijs, verminderd met de lineaire afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Investerings tot en met € 2.500 komen direct ten laste van de exploitatierekening.

De kostprijs van de materiële vaste activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur rekening houdend met de restwaarde. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik, en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen:	2,5%
Verbouwingen die een fundamentele wijziging in het gebruik van het pand tot gevolg hebben:	2,5%
Verbouwingen die geen fundamentele wijziging in het gebruik van het pand tot gevolg hebben:	10%
Technische installaties:	6,67%
Inventaris en inrichting:	14,3% - 20%
Facilitaire apparatuur:	20%
Hardware en software:	33,33%

Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd voorzieningen.

Een deel van de niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare vaste activa kan worden beschouwd als een vastgoedbelegging. Een vastgoedbelegging wordt aangehouden om huuropbrengsten of waardestijging, of beide, te realiseren. Dit onderscheidt de vastgoedbeleggingen van vastgoed voor eigen gebruik. De eerste waardering van een vastgoedbelegging geschiedt tegen de verkrijgingsprijs, inclusief de transactiekosten. De verkrijgingsprijs van een vastgoedbelegging omvat de koopsom en alle direct toe te rekenen uitgaven. De vastgoedbelegging wordt gewaardeerd tegen de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De gekozen prijsgrondslag wordt voor alle vastgoedbeleggingen toegepast. Waardeverminderingen van vastgoedbeleggingen worden in eerste instantie ten laste van de herwaarderingsreserve geboekt en als die ontbreekt of niet toereikend is, verwerkt in de exploitatierekening. De hiervoor getoonde afschrijvingspercentages gelden ook voor vastgoedbeleggingen.

DEEL III

JAARREKENING

De NOS beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroom genererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een actuele disconteringsvoet wordt gehanteerd.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Onderhanden werk en gereed product met betrekking tot media-aanbod

Waardering van het onderhanden werk vindt plaats tegen uitsluitend de directe programmakosten op het moment dat daadwerkelijk facturering heeft plaatsgevonden aan de NOS. Hierin is begrepen de eventueel niet te verrekenen omzetbelasting. Personele kosten worden opgenomen in het onderhanden werk indien deze direct toerekenbaar zijn aan een programma.

Indien door de NOS of NPO besloten is dat een bepaald programma of een programma in bewerking niet meer voor uitzending in aanmerking komt, wordt dit volledig afgewaardeerd. Dit geldt evenzeer voor het deel van het onderhanden werk dat wel zal worden uitgezonden, maar waar in het jaar van uitzenden niet voldoende financiering Media-aanbod tegenover staat.

Bij de NOS is geen sprake van gereed product met betrekking tot media-aanbod.

Financiële instrumenten

De NOS beoordeelt voor de financiële instrumenten op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de NOS de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake

DEEL III

JAARREKENING

geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de exploitatierekening verwerkt.

Bij een investering in eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingsverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

De financiële risico's die de NOS onderkent, vloeien voort uit gewone bedrijfsuitoefening, zoals valutarisico's. Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden deze gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde. De NOS houdt geen afgeleide financiële instrumenten aan voor speculatieve doeleinden.

Gezien de relatief beperkte omvang van de bedragen in vreemde valuta wordt geen actief beleid gevoerd ten aanzien van het gelopen koersrisico.

Primaire financiële instrumenten omvatten bij de NOS handels- en overige vorderingen, afgeleide financiële instrumenten, liquide middelen, langlopende schulden en kortlopende schulden. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, verminderd met een noodzakelijk geachte voorziening voor risico van oninbaarheid. De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordelingen van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

Eigen vermogen

Binnen het eigen vermogen worden verschillende categorieën onderscheiden, conform het handboek. De Reserve voor media-aanbod kan incidenteel een negatief saldo vertonen. In het volgende boekjaar wordt de negatieve Reserve voor media-aanbod verrekend met het exploitatieresultaat van dat boekjaar. Indien dit exploitatieresultaat onvoldoende is voor volledige verrekening wordt het resterende negatieve saldo van de Reserve voor media-aanbod afgeboekt van de Algemene reserve.

Voorziening Loopbaanadvies

Deze voorziening is gevormd op grond van de cao voor het omroeperspersoneel en is nominaal bepaald.

DEEL III JAARREKENING

Voorziening groot onderhoud

Voor verwachte kosten inzake groot onderhoud van panden, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en de periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkt uit een meerjaren-onderhoudsplan. De uitgaven voor groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening. Deze voorziening is nominaal bepaald.

Voorziening voor verlieslatende contracten

Voor (rechten)contracten waarvan duidelijk is geworden dat er in het jaar van uitzenden van de programma's waarop deze rechten betrekking hebben niet voldoende financiering Media-aanbod tegenover staat, wordt een voorziening opgenomen voor het deel waarvoor de financiering ontbreekt. Deze voorziening wordt gevormd op het moment dat het verlies op het contract bekend is. Indien een deel betrekking heeft op het onderhanden werk, wordt deze daar in mindering gebracht, voor zover daar een actief post tegenover staat.

Langlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen, activa en regelingen

De verwerving van de rechten waarvoor nog geen facturen zijn ontvangen wordt verantwoord als niet uit de balans blijkende verplichtingen. Hierbij wordt uitgegaan van verplichtingen zoals die zijn aangegaan op of voor 31 december 2023. De niet uit balans blijkende verplichtingen, activa en regelingen worden opgenomen tegen nominale waarde.

De kosten en opbrengsten worden toegerekend aan de periode waar deze betrekking op hebben. Uitzondering hierop vormen afrekeningen van organisaties waarvan geen onderbouwde schatting te maken is. Deze worden op basis van het kasstelsel verantwoord.

Baten

Media-aanbod

Dit betreft de toegekende budgetten vanuit de NPO. Deze worden verantwoord in het jaar waarin de uitzending van het programma waar de toekenning betrekking op heeft, plaatsvindt. Het Media-aanbod uitgesplitst in Vergoedingen OCW, Omroepbrede middelen en Inzet overgedragen reserve media-aanbod.

Vergoedingen OCW

Gelden die rechtstreeks door OCW beschikbaar zijn gesteld. Deze worden verantwoord in het jaar waarin de uitzending van het programma waar de toekenning betrekking op heeft, plaatsvindt.

Omroepbrede middelen

Alle verstrekkingen niet zijnde programmaproject die vanuit de raad van bestuur NPO beschikbaar worden gesteld voor de verzorging van media-aanbod inclusief door de NPO ontvangen baten in het kader van gezamenlijke belangenbehartiging. Deze worden verantwoord in het jaar waarin de uitzending van het programma waar de toekenning betrekking op heeft, plaatsvindt.

Inzet overgedragen reserve media-aanbod

Hier vindt de verantwoording plaats van de inzet van de Overgedragen reserve media-aanbod die in het vorige jaar op de balans onder kortlopende schulden staat, met als voorwaarde dat dit in het huidige jaar wordt ingezet. Dit is het bedrag dat in het vorige jaar boven de norm (in 2023 € 5,5 mln) van de Reserve media-aanbod uitkwam. Conform Handboek: De overgedragen reserve voor media-aanbod ultimo boekjaar t-1 wordt in het boekjaar t besteed aan de doelen waarvoor zij oorspronkelijk bestemd is (artikel 2.176 eerste lid, Mediawet 2008). Over de aanwending van de overgedragen reserve media-aanbod 2023 (€ 957.000) zijn met de NPO nadere afspraken gemaakt.

Programmagebonden eigen bijdragen

Het gaat hierbij om inkomsten die direct gerelateerd zijn aan een specifiek programma, zoals sponsoring en bijdragen van derden.

In zoverre deze opbrengsten kunnen worden toegerekend aan een programma worden ze verantwoord in het jaar waarin de uitzending van het programma plaatsvindt.

Opbrengst overige nevenactiviteiten

Deze opbrengsten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Barteringbaten

Bartering is te omschrijven als ruilhandel met gesloten beurzen tussen een publieke media-instelling en een externe contractpartij. Een belangrijke voorwaarde bij deze ruilhandel is dat de geleverde goederen of diensten ondanks de gelijke geldelijke waarde toch over en weer gefactureerd worden. De facturering is van belang in verband met zowel mediarechtelijke als belastingtechnische eisen. Deze opbrengsten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Lasten

Lasten personeel in loondienst

De beloningen van het personeel worden als last in de exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien uitsluitend voor een derde partij wordt geproduceerd, wordt de last in de exploitatierekening genomen op het moment van oplevering van de productie. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de NOS of door derde partijen.

De NOS heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen waarbij de pensioenuitkeringen zijn gebaseerd op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds PNO Media (PNO). Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De gemiddelde dekkingsgraad van het bedrijfstakpensioenfonds PNO Media (PNO) bedraagt per 31 december 2023 113,1% (31 december 2022: 115,9%). In verband met de verhoging van de pensioenuitkeringen en de iets lagere rente is de actuele dekkingsgraad in 2023 gedaald. De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde van de laatste 12 dekkingsgraden) bedraagt in het 4e kwartaal 2023 119,2%.

Vanwege de financiële situatie eind 2015, heeft PNO Media op 21 maart 2016 een herstelplan ingediend bij de toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB), welke jaarlijks wordt geactualiseerd. Het geactualiseerde herstelplan is gebaseerd op de financiële situatie van PNO Media per 31 december 2022. Volgens deze actualisatie is PNO Media verplicht het herstelplan jaarlijks te actualiseren zolang de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad ligt van ongeveer 126%. Dit niveau zou binnen een termijn van 10 jaar (uiterlijk eind 2032) moeten zijn bereikt. Volgens het herstelplan wordt dit doel echter niet op tijd gerealiseerd als de regels van het toekomstbestendig indexeren worden toegepast. De belangrijkste maatregel is dat de pensioenen niet worden verhoogd bij een beleidsdekkingsgraad onder de 110% en tot een beleidsdekkingsgraad van circa 133% gedeeltelijk worden verhoogd.

De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. In geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds heeft NOS geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies.

Wet Normering Topinkomens

Vanaf 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van toepassing. Bij de verantwoording van de bezoldiging in de jaarrekening is uitgegaan van de bepalingen zoals opgenomen in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 14 december 2021 (nr. 2021-0000525378) met de beleidsregels inzake de toepassing van de Wet normering topinkomens met ingang van 1 januari 2023 (Beleidsregels WNT 2023); de Uitvoeringsregeling WNT van 11 december 2014 (nr. 2014-0000104920) en het Uitvoeringsbesluit WNT van 6 december 2012 (nr. 2012-0000578978). Het voor de NOS toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (bezoldigingsmaximum voor media-instellingen).

DEEL III

JAARREKENING

Lasten personeel niet in loondienst

Deze worden verantwoord in de periode dat de uitzending heeft plaatsgevonden (zie ook grondslagen onderhanden werk) of in de periode waarop de kosten betrekking hebben.

Facilitaire lasten (exclusief afschrijvingen)

Deze worden verantwoord in de periode dat de uitzending heeft plaatsgevonden (zie ook grondslagen onderhanden werk).

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Zie paragraaf Materiële vaste activa onder Waarderingsgrondslagen balans.

Rechten

Deze worden verantwoord in de periode dat de uitzending heeft plaatsgevonden (zie ook grondslagen onderhanden werk).

Barteringlasten

Bartering is te omschrijven als ruilhandel met gesloten beurzen tussen een publieke media-instelling en een externe contractpartij. Een belangrijke voorwaarde bij deze ruilhandel is dat de geleverde goederen of diensten ondanks de gelijke geldelijke waarde toch over en weer gefactureerd worden. De facturering is van belang in verband met zowel mediarechtelijke als belastingtechnische eisen. Deze lasten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Overige lasten

Deze worden verantwoord in de periode waarop de kosten betrekking hebben.

Leasing

De onderneming maakt gebruik van de overgangsregeling per 1 januari 2020 voor het beoordelen of bij het afsluiten van een overeenkomst deze een lease bevat. De bepalingen uit de huidige leaseovereenkomsten zullen prospectief worden toegepast. Voor toekomstige af te sluiten leaseovereenkomsten zal de onderneming beoordelen of de overeenkomst een lease bevat. Een overeenkomst bevat een lease indien deze in ruil voor een vergoeding aan de leverancier de zeggenschap gedurende de overeengekomen gebruikperiode over het gebruik van een geïdentificeerd actief aan de NOS verleent.

De NOS kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Financieel resultaat

Het Financieel resultaat betreft rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten. Zowel de rentebaten en soortgelijke opbrengsten als de rentelasten en soortgelijke kosten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren. Bij de rentebaten wordt rekening gehouden met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

DEEL III JAARREKENING

Investeringsubsidie

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op het geïnvesteerde bedrag.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare vennootschapsbelastingen. De belastingen worden in de exploitatierekening opgenomen. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst van nevenactiviteiten (cluster 1) over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Over te dragen reserve media-aanbod

De over te dragen reserve media-aanbod betreft het bedrag boven de maximaal toegestane norm voor Reserve media-aanbod. Bij overschrijding van de norm dient het meerdere te worden overgedragen aan de NPO. Over de bestemming van de overschrijding van de norm in 2023 (€ 957.000) zijn afspraken gemaakt met de NPO.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder het aangaan van een financiële lease-overeenkomst, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord. De betaling van de lease-termijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

DEEL III

JAARREKENING TOELICHTING OP DE BALANS

(bedragen x 1.000 euro)

VASTE ACTIVA

1 Materiële vaste activa

	Bedrijfsgebouwen en terreinen	Technische installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	Niet aan bedrijfsoefening dienstbaar	Totaal
Stand per 1 januari						
Aanschafprijs	55.204	7.946	40.946	2.240	9.051	115.387
Cumulatieve afschrijving	-17.874	-3.570	-32.602	-	-4.193	-58.239
Boekwaarde	37.330	4.376	8.344	2.240	4.858	57.148
Mutaties in boekwaarde:						
Investerings	-	-	-	6.341	-	6.341
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-1.366	-531	-3.165	-	-267	-5.328
Ingebruikname	1.324	644	4.499	-6.466	-	-
Overige mutaties	-	-	-	-	-	-
	-42	113	1.334	-125	-267	1.013
Stand per 31 december						
Aanschafprijs	56.528	8.590	45.445	2.115	9.051	121.729
Cumulatieve afschrijving	-19.240	-4.101	-35.767	-	-4.460	-63.568
Boekwaarde	37.288	4.489	9.678	2.115	4.591	58.161

Tot *Bedrijfsgebouwen & terreinen* behoren het NOS-gebouw met de bijbehorende grond die in 2002 is aangeschaft. De ingebruikname betreft verbouwing van de 2e bouwlaag.

De Technische installaties betreffen onder andere de noodstroomvoorzieningen, brandbeveiliging, UPS en de pompen en sprinkleraansluitingen. De ingebruikname betreft voornamelijk de vervanging van de verdeelkast en aanpassingen aan brandmeldinstallaties en UPS-3.

Andere vaste bedrijfsmiddelen bestaan voornamelijk uit de digitale werkomgeving (zoals studio en regie), inventaris, inrichting en diverse kleinere automatiseringsprojecten. De ingebruikname heeft grotendeels betrekking op Studio 7 en de overgang naar IP-techniek.

Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering betreft met name de overgang naar IP-techniek en de verbouwing van studio's (studio 8).

Onder *Niet aan bedrijfsuitoefening dienstbaar* is het gebouw Heideheuvel en het gedeelte van het NOS-gebouw verantwoord, dat beschikbaar is voor verhuur of wordt verhuurd aan derden.

Heideheuvel wordt gekenmerkt als een vastgoedbelegging. De actuele waarde bedraagt circa € 7,4 mln.

De historische aanschafprijs van de volledige afgeschreven materiële vaste activa bedraagt per 31 december 2023 € 29,6 mln.

VLOTTENDE ACTIVA

2 Onderhanden werk en gereed product m.b.t. media-aanbod

Het *Onderhanden werk* ad € 23.843 (2022: € 21.185) betreft aan de NOS gefactureerde productie-kosten en rechten voor programma's die na het jaar 2023 worden uitgezonden. Eventuele ontvangen bijdragen van derden zijn hierop in mindering gebracht. De toename van het onderhanden werk vloeit vooral voort uit reeds betaalde rechten voor de Olympische Spelen 2024 en 2026.

Vorderingen

3 Handelsdebiteuren

De post *Handelsdebiteuren* ad € 1.177 (2022: € 1.513) is afgenomen. In 2022 was juist sprake van een toename. Op de debiteuren is een voorziening voor oninbaarheid ad € 138 in mindering gebracht (voorziening per 31 december 2022 bedroeg € 110).

Het verloop van de voorziening voor dubieuze debiteuren is als volgt:

	2023
Stand begin boekjaar	110
Onttrekking	-1
Dotatie	29
Stand einde boekjaar	138

4 Overige vorderingen

De *Overige vorderingen* zijn als volgt opgebouwd:

	31-12-2023	31-12-2022
Rechtenorganisaties	12.428	1.147
Overig	13.149	14.576
	25.577	15.723

Onder *Overige vorderingen* zijn ook de reeds ontvangen maar nog niet betaalde inkoopfacturen opgenomen. Bij de rechtenorganisaties betreft dit facturen voor sportrechten per eind 2023 voor de kwalificatie EK Voetbal 2024 (€ 5,9 mln) en de OS 2024 en volgende (€ 6,3 mln). Bij de post 'overig' is dit de reeds ontvangen maar nog niet betaalde factuur voor pensioenpremies 2024 (ongeveer € 11 mln). Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

5 Liquide middelen

De *Liquide middelen* zijn als volgt samengesteld:

	31-12-2023	31-12-2022
Rekening-courant banken	876	25.795
Kasmiddelen	36	59
	912	25.854

De rekening-courant tegoeden bij financiële instellingen zijn, op een bankgarantie van € 81.000 na, direct opeisbaar. De afname wordt veroorzaakt door de aflossing van de hypothecaire lening en de lagere voorfinanciering door de NPO; eind 2022 had de NPO het werkkapitaal voor het volgende jaar reeds volledig betaald, eind 2023 voor de helft.

6 Eigen vermogen

Het *Eigen vermogen* is als volgt samengesteld:

	Algemene reserve	Reserve voor media-aanbod	Totaal
1 januari 2022	10.962	2.998	13.960
Resultaat 2022	-	211	211
1 januari 2023	10.962	3.209	14.171
Resultaat 2023	-	2.291	2.291
31 december 2023	10.962	5.500	16.462

Reserve voor media-aanbod

Per 31 december van elk jaar wordt de Reserve voor media-aanbod getoetst aan het maximale normniveau dat is vastgesteld door de raad van bestuur van de NPO. Bij overschrijding van de norm dient het meerdere te worden overgedragen aan de NPO. Voor 2023 bedraagt de norm voor de NOS € 5,5 mln conform de Bindende Regeling Mediareserves. De Reserve voor media-aanbod bedraagt € 5,5 mln. In 2023 is deze norm met € 957.000 overschreven. Dit bedrag is verantwoord onder de kortlopende schulden. Over de bestemming van dit bedrag zijn afspraken gemaakt met de NPO.

7 Voorzieningen

	31-12 2022	Onttrekking	Dotatie	31-12 2023	Waarvan < 1 jaar	> 5 jaar
Loopbaanadvies	468	-57	-	411	57	-
Groot onderhoud	2.330	-1.400	912	1.842	1.035	-
Verlieslatende contracten	4.751	-1.816	327	3.262	2.788	-
Diverse voorzieningen	561	-	39	600	-	-
	8.110	-3.273	1.278	6.115	3.880	-

De *Voorziening loopbaanadvies* is gevormd op grond van artikel 35 van de cao voor het Omroep-personeel. Hierin staat dat medewerkers die op een arbeidsovereenkomst werkzaam zijn, het recht hebben om eens in de 5 jaar een loopbaantraject te volgen op kosten van de werkgever. Gezien de hoogte van deze voorziening hebben er in vanaf 2019 geen dotaties meer plaatsgevonden.

De *Voorziening groot onderhoud* betreft toekomstige onderhoudswerkzaamheden van het in eigendom zijnde onroerend goed en installaties.

De *Voorziening verlieslatende contracten* is gevormd voor contracten die zijn aangegaan en niet geheel door Media-aanbod worden gefinancierd in dat jaar. Wanneer nieuwe verlieslatende contracten worden afgesloten, wordt voor het voorziene verlies een dotatie aan de voorziening gedaan. De voorziening valt vrij naar rato van de uitzendingen.

De *Diverse voorzieningen* betreft de pensioenopbouw van de correspondenten in het buitenland.

8 Langlopende schulden

Begin 2023 is het restant van de hypothecaire geldlening afgelost. Er zijn in 2023 geen nieuwe langlopende schulden aangegaan.

9 Kortlopende schulden

De *Kortlopende schulden* zijn als volgt opgebouwd:

	31-12-2023	31-12-2022
Overgedragen reserve media-aanbod	957	-
Schulden aan kredietinstellingen	89	7.064
Schulden aan leveranciers	35.697	30.597
Belastingen en premies sociale verzekeringen	7.466	5.235
Overige schulden	42.884	56.246
	87.093	99.142

De *Overgedragen reserve media-aanbod* betreft het bedrag boven de norm (€ 5,5 mln) van de Reserve media-aanbod.

De *Schulden aan leveranciers* bestaan voornamelijk uit schulden en aangegane verplichtingen inzake de rechten en productiekosten ten behoeve van de programmering. De toename heeft vooral betrekking op te betalen sportrechtencontracten, zoals de kwalificatie EK Voetbal 2024 en Olympische Spelen 2024 en volgende.

Belastingen en premies sociale verzekeringen betreft het saldo van loonheffing en sociale verzekeringen, de af te dragen bedragen in verband met btw en de te betalen vennootschapsbelasting. De toename wordt veroorzaakt door de btw-positie vanwege ontvangen facturen eind 2023 voor sportrechten.

De *Overige schulden* zijn als volgt opgebouwd:

	31-12-2023	31-12-2022
NPO	35.678	50.021
Vakantie uren	5.692	5.641
Overige	1.514	584
	42.884	56.246

De afname van de schuld aan NPO houdt verband met de omstandigheid dat de NPO eind 2022 reeds het volledige werkkapitaal voor 2023 had verstrekt en in 2023 de helft van het werkkapitaal voor 2024.

Van de *Kortlopende schulden* heeft € 2 mln een looptijd van meer dan een jaar (31 december 2022 € 4,5 mln).

Financiële instrumenten

De NOS maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten zoals vorderingen, liquide middelen en kort- en langlopende schulden. Deze instrumenten stellen de NOS bloot aan krediet-, rente-, kasstroom-, valuta en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft de NOS beheersmaatregelen opgesteld, waaronder frequente liquiditeitsprognose, actief crediteuren- en debiteurenbeheer en actief beheer van werkkapitaal en voorraad media-aanbod. Dit om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken.

De NOS zet afgeleide financiële instrumenten in, zoals interest rate swap om risico's te beheersen. Afgeleide instrumenten worden niet ingezet voor handelsdoeleinden.

DEEL III JAARREKENING

Kredietrisico

De NOS loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder de handels- en overige vorderingen. Het maximale kredietrisico dat de onderneming loopt, bedraagt € 12,7 mln, vooral bestaande uit de pensioennota 2024 ad € 11 mln.

Valutarisico

Er worden slechts in beperkte mate contracten in vreemde valuta afgesloten waardoor er nagenoeg geen sprake is van valutarisico's.

Prijsrisico

De NOS heeft geen investeringen in al dan niet beursgenoteerde bedrijven. Hierdoor loopt de NOS geen daaraan gerelateerd bedrijfsrisico.

Liquiditeitsrisico

De NOS bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen- en prognoses en ziet erop toe dat er steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast doet de NOS aan actief crediteuren- en debiteuren-beheer en actief werkkapitaalbeheer.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kas-middelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Meerjarige financiële verplichtingen

In onderstaand overzicht wordt naar categorie de opbouw weergegeven van de langlopende uitzendrecht-, facilitaire-, huur- en leasecontracten die niet in de balans zijn opgenomen, met als peildatum 31 december 2023.

	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	31-12-2023	31-12-2022
Uitzendrechten	78.192	57.551	21.330	157.073	145.097
Faciliteiten	15.158	3.746	3	18.907	28.989
Lease	363	726	-	1.089	799
Huur	430	1.318	1.291	3.039	159
	94.143	63.341	22.624	180.108	175.044

De wijzigingen in de *Meerjarige financiële verplichtingen* worden enerzijds veroorzaakt door aflopende en in de tijd voortschrijdende contracten (waardoor minder restantverplichtingen) en anderzijds door nieuwe contracten (waaronder Olympische Spelen tot 2032).

Uitzendrechten hebben met name betrekking op de Olympische Spelen, voetbal, wielrennen en schaatsen. De NPO heeft een garantie afgegeven voor de financiering van grotere rechtencontracten. Indien er een hoger contract dan de afgegeven garantie is aangegaan, is daar een voorziening voor verlieslatende contracten voor opgenomen.

Faciliteiten betreft met name Master Control Room diensten, audiovisueel personeel, ENG faciliteiten, beveiligings- en receptiediensten en elektriciteit.

Lease heeft betrekking op bedrijfsauto's.

Huur betreft de huur van locaties in Den Haag, de USA, Brussel en Hilversum.

Gedurende het verslagjaar zijn in de exploitatierekening verwerkt:

Minimale leasebetalingen	764
Voorwaardelijke leasebetalingen	-
Sub-leaseontvangsten	-

Claims

Gelet op de complexe omgeving waarin de NOS zich beweegt, is het onontkoombaar dat zich geschillen voordoen. In de jaarrekening is rekening gehouden met de verwachte financiële effecten daarvan.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN REGELINGEN

In onderstaand overzicht wordt de opbouw naar categorie weergegeven van de langlopende rechten-, verhuur- en facilitaire contracten die niet in de balans zijn opgenomen, met als peildatum 31 december 2023.

	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	31-12-2023	31-12-2022
Rechten	794	1.400	-	2.194	853
Faciliteiten	3.426	172	-	3.598	6.105
Verhuur	1.165	2.147	-	3.312	4.783
	5.385	3.719	-	9.104	11.741

Rechten betreft met name sponsorovereenkomsten en zijn toegenomen door nieuwe contracten.

Faciliteiten betreft met name dienstverlening ten behoeve van de NPO en zijn gestegen door nieuw afgesloten contracten.

Verhuur betreft de verhuur van diverse ruimtes en zijn afgenomen door aflopende contracten.

Op de rekening-courant banken is een maximale kredietfaciliteit van € 40,0 mln beschikbaar.

De roerende zaken en registergoederen dienen als onderpand. Bij gebruik van het krediet is over het negatieve saldo een variabele rente verschuldigd op basis van één-maands Euribor verhoogd met 0,5%-punt. De rente is niet lager dan de opslag. In december 2023 is gebruik gemaakt van de kredietfaciliteit.

(bedragen x 1.000 euro)

BATEN

De baten kunnen niet geografisch gesegmenteerd worden.

10 Media-aanbod

De toegekende budgetten voor het *Media-aanbod* kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	2023	2022
TV	132.405	170.505
Radio	24.133	21.916
Overig media-aanbod	7.419	7.390
Organisatiekosten	27.701	26.480
	191.658	226.291

De prestatieverplichtingen bestaan uit het verlenen van mediadiensten.

Het totale budget van 2023 is € 34.633 lager dan dat van 2022. Dit wordt met name veroorzaakt doordat in 2023 in tegenstelling tot 2022 geen extra grote evenementen hebben plaatsgevonden.

11 Vergoedingen OCW

	2023	2022
TV	132.405	170.505
Radio	24.133	21.916
Overig media-aanbod	7.055	6.967
Organisatiekosten	27.674	26.453
	191.267	225.841

De *vergoeding* van OCW voor 2023 is € 34.574 lager dan die van 2022.

Bij TV wordt dit met name veroorzaakt doordat in 2023 geen extra grote evenementen hebben plaatsgevonden.

De stijgingen bij Radio, Overig media-aanbod en Organisatiekosten zijn toe te schrijven aan het ontvangen accres vanuit OCW.

12 Omroepbrede Middelen

	2023	2022
TV	-	-
Radio	-	-
Overig media-aanbod	365	423
Organisatiekosten	26	27
	391	450

13 Inzet overgedragen reserve media-aanbod

	2023	2022
TV	-	-
Radio	-	-
Overig media-aanbod	-	-
Organisatiekosten	-	-
	-	-

In 2023 zijn geen middelen van de reserve media-aanbod ingezet.

14 Programmagebonden eigen bijdragen

De *Programmagebonden eigen bijdragen* zijn als volgt te specificeren:

	2023	2022
Sponsorbijdragen	1.411	2.996
Bijdragen Cobo	81	106
Bijdragen Mediafonds	-	-
Bijdrage derden	-	-
Subtotaal (cf. Sponsorbijdragen en bijdragen van derden)	1.492	3.102
Overige programmaopbrengsten	3.876	3.264
	5.368	6.366

De *Programmagebonden eigen bijdragen* zijn gedaald met € 0,1 mln. De inkomsten uit sponsoring zijn in 2023 gedaald, voornamelijk door het wegvallen van de sponsorinkomsten van het WK Voetbal in Qatar; in 2023 waren er geen superevenementen.

De overige programmaopbrengsten vloeien voort uit samenwerkingen met regionale en lokale publieke omroepen, plus royaltyontvangsten van de collectieve beheersorganisaties (CBO's) zoals Videma en Stichting Thuis kopie. Deze opbrengsten zijn geen nevenactiviteiten maar vloeien voort uit onze publieke mediaopdracht. De overige programmaopbrengsten zijn in 2023 met name hoger door (hogere) nagekomen royaltyontvangsten over 2022. Zoals is vermeld in de grondslagen voor resultaatbepaling kan voor deze opbrengsten vooraf geen onderbouwde schatting worden gemaakt.

DEEL III JAARREKENING

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden

De bijdragen commerciële sponsoring, CoBo-fonds, Mediafonds, Overige derden en NPO-fonds kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Titel Media-aanbod	Aantal afleveringen	Naam organisatie	Naam debiteur	Totale bedrage in €	Commerciële sponsoring	Specificatie bijdrage derden in €			
						NPO fonds	CoBo fonds	Media fonds	Overige derden
NOS Studio Sport & NOS Sportjournaal & NOS Sportzomer	208	Unive	Unive Services B.V.	350	350	-	-	-	-
NOS Studio Sport & NOS Sportjournaal & NOS Sportzomer	208	Nederlandse Loterij	Nederlandse Loterij B.V.	350	350	-	-	-	-
Billboarding NOS schaatsen 2022 - 2023 - World Cup en EK Allround & Sprint - 2e termijn	6	Mobiel.nl	Websend	36	36	-	-	-	-
Billboarding Wielrennen 2023 - WK Veldrijden NLO	78	Nederlandse Loterij	Nederlandse Loterij B.V.	156	156	-	-	-	-
Billboarding NOS Schaatsen 2023 - World Cup 5 & Shorttrack	3	Gamma	Intergamma	17	17	-	-	-	-
Billboarding NOS WK Hockey 2023	5	Atradius	Atradius Credit Insurance N.V.	2	2	-	-	-	-
Billboarding NOS Studio F1 en NOS Grand Prix van Zandvoort 2023	24	Just Brands	Initiative Media B.V.	92	92	-	-	-	-
Billboarding NOS Schaatsen - World Cup Shorttrack op 11 en 12 Maart 2023	2	Holland & Barrett	Holland & Barrett B.V.	4	4	-	-	-	-
Billboarding NOS Schaatsen - EK Shorttrack op 14 en 15 Januari 2023	2	NOC*NSF	NOC*NSF	5	5	-	-	-	-
Billboarding NOS Schaatsen - WK Afstanden van 2 t/m 5 Maart 2023	4	NOC*NSF	NOC*NSF	30	30	-	-	-	-
Billboarding NOS EK 2024 kwalificatiewedstrijden	8	Albert Heijn	Dentsu Aegis Network	40	40	-	-	-	-
Billboarding NOS EK 2024 kwalificatiewedstrijden	8	KPN	GroupM	40	40	-	-	-	-
Billboarding NOS EK 2024 kwalificatiewedstrijden	8	Bitvavo	Bitvavo B.V.	40	40	-	-	-	-
Billboarding NOS EK 2024 kwalificatiewedstrijden	8	ING Bank	ING Accounts Payable	40	40	-	-	-	-
Billboarding NOS EK 2024 kwalificatiewedstrijden	8	Nederlandse Loterij	Nederlandse Loterij B.V.	40	40	-	-	-	-
Billboarding div NOS programma's 2023	24	NOC*NSF	NOC*NSF	37	37	-	-	-	-
Billboarding NOS Wielrennen 2023 - Amstel Gold Race	1	Nederlandse Loterij	Nederlandse Loterij B.V.	2	2	-	-	-	-
WK voetbal 2023 vrouwen oefeninterlands	2	Albert Heijn	Dentsu Aegis Network	2	2	-	-	-	-
WK voetbal 2023 vrouwen oefeninterlands	2	ING Bank	ING Accounts Payable	2	2	-	-	-	-
WK voetbal 2023 vrouwen oefeninterlands	2	KPN	GroupM	2	2	-	-	-	-
WK voetbal 2023 vrouwen oefeninterlands	2	Nederlandse Loterij	Nederlandse Loterij B.V.	2	2	-	-	-	-
Billboarding TT Assen 2023	1	Beequip	Sports Exposure B.V.	5	5	-	-	-	-
Billboarding NOS EK onder 21	3	KPN	GroupM	15	15	-	-	-	-
Billboarding NOS UEFA Champions League Final women op 3 Juni 2023	1	Euronics	Euronics International B.V.	3	3	-	-	-	-
Billboarding NOS Nations League vrouwen 2023	6	Nederlandse Loterij	Nederlandse Loterij B.V.	8	8	-	-	-	-
Billboarding NOS Amsterdam marathon - 15 Oktober 2023	1	TCS B.V.	Sportvibes	2	2	-	-	-	-
Billboarding NOS Nations League vrouwen 2023	6	ING Bank	ING Accounts Payable	8	8	-	-	-	-
Billboarding NOS Schaatsen - World Cup 10 November t/m 10 December 2023	12	NOC*NSF	NOC*NSF	42	42	-	-	-	-
Billboarding NOS Nations League vrouwen 2023	6	KPN	GroupM	8	8	-	-	-	-
Billboarding NOS Champions League Ajax - Bayern München	1	Enterprise Car Sharing & Rental	Enterprise Car Sharing & Rental	4	4	-	-	-	-
Billboarding NOS Sportjaaroverzicht 2023	1	NOC*NSF	NOC*NSF	10	10	-	-	-	-
Evenementen									
Billboarding NOS Elfstedentriathlon 2023	8	Reggeborgh	Reggeborgh Invest B.V.	18	18	-	-	-	-
				1.412	1.412	-	-	-	-
CoBo - reserveringen opgenomen									
COBO bijdrage - Nationale 5 Mei viering 2023 Amstelconcert	1			61	-	-	61	-	-
COBO bijdrage - Nationale 4 Mei herdenking 2023 Vuur van de Vrijheid	1			21	-	-	21	-	-
				82	-	-	-	-	-
Aansluiting exploitatierekening				1.494	1.412	-	82	-	-
Aansluiting "vermindering van voorraad" in balans				-	-	-	-	-	-
Totaal ontvangen bijdragen derden door buitenproducent				-	-	-	-	-	-

DEEL III JAARREKENING

15 Opbrengst overige nevenactiviteiten

De *Opbrengst overige nevenactiviteiten* bestaat voornamelijk uit de verkoop van fragmenten, uitzendrechten en formats (cluster 1), de verhuur van panden en personeel aan derden (cluster 2) en verkoop van boeken (cluster 7). In 2023 is de Opbrengst overige nevenactiviteiten gestegen met € 537.000, vooral door hogere huuropbrengsten en hogere doorberekening voor energie en servicekosten (cluster 2).

In de nevenactiviteiten zitten geen afzonderlijke activiteiten met een omvang boven de € 125.000. De verantwoording per cluster is als volgt:

	Cluster 1	Cluster 2	Cluster 7	Totaal
Baten				
Opbrengst overige nevenactiviteiten	700	2.345	1	3.046
Som der bedrijfsopbrengsten	700	2.345	1	3.046
Lasten				
Lasten personeel in loondienst	-	54	-	54
Lasten personeel niet in loondienst	-	-	-	-
Facilitaire lasten (exclusief afschrijvingen)	-	48	-	48
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	-	208	-	208
Rechten	10	-	-	10
Lasten buitenproducent	-	-	-	-
Bartering lasten	-	-	-	-
Overige lasten	-2	-	-	-2
Toerekening organisatiekosten	218	1.349	-	1.567
Som der bedrijfslasten	226	1.659	-	1.885
Bedrijfsresultaat	474	686	1	1.161
Financieel resultaat	-	-1	-	-1
Exploitatieresultaat voor toerekening eigen bijdragen	474	685	1	1.160

16 Barteringbaten en Barteringlasten

De specificatie van de barteringbaten en -lasten is als volgt:

Participant	Aanvang	Einde	Prestatie aan NOS	Prestatie door NOS	Factuurbedrag baten	Factuurbedrag lasten
Eredivisie Media & Marketing (ESPN)	01-jan	31-dec	Levering van fragmenten	Levering van fragmenten	113	136
Schiphol	01-jan	31-dec	Aanleveren vluchtgegevens	Vermelden vluchtgegevens op Teletekst	10	12
					123	148

De barteringlasten zijn hoger dan de barteringbaten omdat de btw niet verrekenbaar is.

LASTEN

17 Lasten personeel in loondienst

In onderstaande tabel wordt een overzicht getoond van de Lonen en salarissen.

	2023	2022
Lasten personeel in loondienst	79.307	73.629
	79.307	73.629

De stijging van de *Lasten personeel in loondienst* met € 5,6 mln wordt grotendeels veroorzaakt door de CAO-verhogingen in 2023.

Het gemiddelde aantal personeelsleden in fte is als volgt te verdelen:

	2023	2022
Nieuws	432	424
Sport	176	175
Evenementen	21	19
Project Versterking lokale journalistiek	47	60
Eurovisie Songfestival	-	-
Overige	161	154
	837	832

De stijging van het gemiddeld aantal fte's bij Nieuws houdt onder meer verband met versterking van de hoofdredactie en journalistiek en de ontwikkeling van een nieuw format voor het 20.00 uur-journaal.

Bij Project Versterking lokale journalistiek zijn in de loop van het jaar journalisten uitgestroomd naar nieuwe banen. In verband met de afronding van het project zijn vacatures niet meer ingevuld.

Het aantal personeelsleden bedraagt ultimo 2023: 847 fte (ultimo 2022: 843 fte).

Hiervan waren 8 fte structureel werkzaam in het buitenland.

DEEL III JAARREKENING

WNT directie

Voor de NOS is beloning volgens de Wet Normering Topinkomens (WNT) van toepassing. Het voor de NOS toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (bezoldigingsmaximum voor media-instellingen). Voor de directie van de NOS bedraagt de berekening van de bezoldiging volgens de WNT (bedragen in euro's):

Gegevens 2023 bedragen x € 1

	Dhr. G.J. Timmer	Dhr. G.P. Hofman
Functiegegevens	Algemeen directeur	Zakelijke directeur
Aanvang en einde functieervulling in 2023	01.01-31.12	01.01-31.12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	203.876	203.876
Beloningen betaalbaar op termijn	19.123	19.123
Subtotaal	222.999	222.999
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	223.000	223.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2022 bedragen x € 1

	Dhr. G.J. Timmer	Dhr. G.P. Hofman
Functiegegevens	Algemeen directeur	Zakelijke directeur
Aanvang en einde functieervulling in 2023	01.01-31.12	01.01-31.12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	198.989	198.989
Beloningen betaalbaar op termijn	17.011	17.011
Subtotaal	216.000	216.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
Bezoldiging	216.000	216.000

Aan de directie zijn zowel in 2022 als in 2023 geen belastbare onkostenvergoedingen verstrekt.

DEEL III JAARREKENING

WNT raad van toezicht

De beloning van de raad van toezicht van de NOS is als volgt in de jaarrekening verantwoord:

Gegevens 2023 bedragen x € 1

	Dhr. R. van Gijzel	Mw. A. Esmeijer	Dhr. B.J. Brouwers	Dhr. A.C. de Jong	Mw. Y. Baloo
Functiegegevens	Voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12
Bezoldiging					
Bezoldiging	15.486	10.324	10.324	10.324	10.324
Individueel toepasselijke bezoldigings- maximum	33.450	22.300	22.300	22.300	22.300
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	15.486	10.324	10.324	10.324	10.324
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2022 bedragen x € 1

	Dhr. R. van Gijzel	Mw. A. Esmeijer	Dhr. B.J. Brouwers	Dhr. A.C. de Jong	Mw. Y. Baloo
Functiegegevens	Voorzitter	Vicevoorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12	01.01-31.12
Bezoldiging					
Bezoldiging	15.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Individueel toepasselijke bezoldigings- maximum	32.400	21.600	21.600	21.600	21.600

Het vastgestelde vacatiegeld op jaarbasis is in 2023 geïndexeerd en bedraagt voor de voorzitter van de raad van toezicht € 15.486. Voor de overige leden is het vacatiegeld op jaarbasis vastgesteld op € 10.324. Beide bedragen vallen binnen de gestelde WNT-norm. De leden ontvangen geen beloningen op termijn en hebben uitsluitend vacatiegeld ontvangen.

WNT overige functionarissen

In 2023 is bij één overige functionaris een beloning hoger dan de WNT-norm uitgekeerd als gevolg van uitbetaling van vakantiedagen.

Gegevens 2023 bedragen x € 1

Functiegegevens	Hoofredacteur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	306.944
Beloningen betaalbaar op termijn	19.123
Totale bezoldiging	326.067
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	223.000
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	Uitbetaling vakantiedagen bij uitdiensttreding

Beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep (BPPO)

Het Beloningskader Presentatoren in de Publieke Omroep (BPPO) bevat de regeling voor die presentatoren, programmamakers, DJ's en vergelijkbare functies binnen de publieke omroep waarvan duidelijk is dat hun honorering in hoge mate wordt bepaald door marktwerking.

Het BPPO maakt deel uit van de door de raad van bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep op grond van artikel 2.3, tweede lid, van de Mediawet 2008 vastgestelde gedragscode ter bevordering van goed bestuur en integriteit bij de NPO en de landelijke publieke media-instellingen.

De bezoldiging van alle presentatoren bij de NOS voldoet aan deze gedragscode en de beloning vindt plaats binnen de kaders die het BPPO stelt.

18 Lasten personeel niet in loondienst

De lasten personeel niet in loondienst zijn als volgt:

	2023	2022
Lasten personeel niet in loondienst	11.787	10.719
	11.787	10.719

De lasten van personeel niet in loondienst zijn ongeveer € 1 mln hoger dan in 2022. De toename doet zich met name voor bij de afdeling Nieuws en houdt onder meer verband met tariefstijgingen en uitbreiding van activiteiten in 2023 (zoals twee verkiezingen, Provinciale Staten en Tweede Kamer, en de aanhoudende oorlog in Oekraïne).

19 Facilitaire lasten (exclusief afschrijvingen)

	2023	2022
Opname en techniek	26.125	31.782
Vormgeving	613	545
Decor en locatie	613	572
Postproductie	120	143
	27.471	33.042

De *Facilitaire lasten* zijn in 2023 € 5,7 mln lager dan vorig jaar. Deze afname van de lasten doet zich vooral voor bij Sport (ongeveer € 5,8 mln). Dit hangt logischerwijze samen met de afwezigheid van heel grote sportevenementen (superevenementen). Overigens zijn de kosten van opname en techniek bij Nieuws ten opzichte van 2022 met ongeveer € 0,8 mln toegenomen, onder meer als gevolg van flinke prijsstijgingen en meer activiteiten (verkiezingen Provinciale Staten en Tweede Kamer en de oorlog in Oekraïne).

20 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

	2023	2022
Afschrijvingen op materiële vaste activa	5.328	5.018
	5.328	5.018

De *Afschrijvingen vaste activa* zijn in 2023 met € 310.000 gestegen ten opzichte van 2022. Dit wordt met name veroorzaakt door (het effect van) nieuwe investeringen in 2022 en 2023, waar onder studio 7.

21 Rechten

	2023	2022
Rechten	51.156	90.562
	51.156	90.562

De *Rechten* bestaan met name uit uitzendrechten. De rechten zijn in 2023 € 39,4 mln lager ten opzichte van 2022. Dit wordt veroorzaakt door de afwezigheid van superevenementen in 2023 in vergelijking met 2022. De in 2023 verantwoorde uitzendrechten hebben betrekking op onder andere Eredivisie Voetbal, EK-kwalificatie voetbal 2024, Vrouwen Nations League Voetbal en schaatsen.

22 Lasten buitenproducent

	2023	2022
Lasten buitenproducent	543	706
	543	706

De *Lasten buitenproducent* zijn per saldo gedaald met € 163. De Lasten buitenproducent zijn afhankelijk van de programmering. In 2023 zijn er minder programma's gemaakt met een buitenproducent.

Overzicht kosten onafhankelijk product

	2023	2022
Directe lasten vergoed aan buitenproducenten	259	459
Interne lasten door media-instelling		
Lasten personeel in loondienst	41	56
Lasten personeel niet in loondienst	3	23
Facilitaire lasten (excl. Afschrijvingen)	167	321
Afschrijvingen	-	-
Rechten	0	125
Overige lasten	-8	30
Toerekening organisatiekosten	-150	-313
Totale lasten onafhankelijk product	311	701

Conform artikel 2.149, eerste lid, Mediawet 2018 (met uitzondering van onderdeel e) en conform de beleidsregels van het Commissariaat als bedoeld in de artikelen 2.116 tot en met 2.121 van de Mediawet worden de kosten van buitenproducten als onafhankelijke producties aangemerkt en separaat verantwoord. Voor het vaststellen van de directe lasten vergoed aan buitenproducenten wordt de categorie Nieuws buiten beschouwing gelaten. In verband hiermee stemmen de directe lasten vergoed aan buitenproducenten in bovenvermeld overzicht niet herkenbaar overeen met de lasten buitenproducenten in de exploitatierekening.

23 Overige lasten

De *Overige lasten* bestaan hoofdzakelijk uit algemene kosten, overige kosten CAO personeel, uitbesteed werk aan bedrijven en huisvestingskosten. De Overige lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Algemene kosten	9.694	11.750
Overige kosten cao personeel	3.247	3.235
Uitbesteed werk aan bedrijven	4.224	3.623
Huisvestingskosten	3.932	2.526
	21.097	21.134

De *Overige lasten* hebben in totaal ongeveer hetzelfde niveau als in 2022. Niettemin zijn er op onderdelen wel verschillen. De algemene kosten bij Sport zijn lager (ruim € 2 mln) dan in 2022 in verband met minder grote sportevenementen. De huisvestingskosten zijn hoger als gevolg van een forse stijging van de kosten gas, energie water (die overigens gedeeltelijk worden gecompenseerd door hogere doorberekening van servicekosten aan huurders).

In de post Uitbesteed werk aan bedrijven zitten de honoraria voor de onafhankelijke accountant.

Honoraria onafhankelijke accountant

	2023	2022
Onderzoek van de jaarrekening	182	161
Andere controle-opdrachten	-	-
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
	182	161

De NOS past voor de honoraria de methode toe waarbij de kosten worden toegerekend aan het betreffende boekjaar. Nagekomen kosten als gevolg van meerwerk komen ten laste van het navolgende boekjaar.

24 Financieel resultaat

	2023	2022
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	13	-
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	-14	-64
	-1	-64

De *Rentelasten* zijn per saldo gedaald met € 63. Dit hangt samen met de aflossing van de hypothecaire lening en de beëindiging van negatieve rente op banktegoeden.

25 Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting over 2023 is hoger dan 2022 door hogere belastingtarieven. De vennootschapsbelasting is alleen van toepassing op de nevenactiviteiten, en daarbinnen cluster 1 en 7. In 2023 bedraagt het toepasselijk tarief 19% (t/m € 200) en 25,8% over het meerdere. Het effectieve tarief voor 2023 is 22,93% (16,28% in 2022).

	2023	2022
Exploitatieresultaat voor toerekening eigen bijdragen (cluster 1 en 7)	474	458
Toepasselijk tarief:		
19% t/m € 200 (2022: € 395)	38	59
25,8% (2022: 25,8%) over meerdere	71	16
Vpb	109	75

Effectief tarief:	22,93%	16,28%
-------------------	--------	--------

26 Over te dragen reserve media-aanbod

De *Over te dragen reserve media-aanbod* betreft het bedrag boven de norm van de Reserve media-aanbod. In 2023 was er geen sprake van inzet van Over te dragen reserve media-aanbod omdat deze in 2022 niet aanwezig was.

Bestemming van het exploitatieresultaat

Het positieve resultaat ad € 2.291 komt geheel ten gunste van de Reserve voor media-aanbod.

DEEL III JAARREKENING

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen financiële gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die in de jaarrekening 2023 verwerkt dienen te worden.

Begin februari 2024 is het rapport van de Commissie van Rijn verschenen. Het rapport maakt ook melding van grensoverschrijdend gedrag bij de NOS. Een en ander leidt tot diepgaande bezinning op de cultuur binnen de organisatie en de ontwikkeling van een breed plan van aanpak ter zake.

Medio maart heeft de algemeen directeur, Gerard Timmer, zijn functie neergelegd. Op verzoek van de raad van toezicht, neemt de zakelijk directeur, Geert Hofman, voorlopig zijn taken en verantwoordelijkheden over.

DEEL III
JAARREKENING TOELICHTING OP EXPLOITATIEREKENING VOLGENS
CATEGORIALE INDELING

(bedragen x 1.000 euro)

	Media- aanbod	Neven- activiteiten	Organisatie- kosten	Totaal 2023	Totaal 2022
Baten					
Media-aanbod					
- Vergoedingen OCW	163.593	-	27.674	191.267	225.841
- Omroepbrede middelen	365	-	26	391	450
- Inzet overgedragen reserve media-aanbod				-	-
<i>Subtotaal baten media-aanbod</i>	<i>163.958</i>	<i>-</i>	<i>27.700</i>	<i>191.658</i>	<i>226.291</i>
Programmagebonden eigen bijdragen	5.247	-	121	5.368	6.366
Opbrengst overige nevenactiviteiten	-	3.046	-	3.046	2.509
Barteringbaten	123	-	-	123	28
Som der bedrijfsopbrengsten	169.328	3.046	27.821	200.195	235.194
Lasten					
Lasten personeel in loondienst	66.444	54	12.809	79.307	73.629
Lasten personeel niet in loondienst	10.739	-	1.048	11.787	10.719
Facilitaire lasten (exclusief afschrijvingen)	26.541	48	882	27.471	33.042
Afschrijvingen op immat. en materiële vaste activa	1.536	208	3.584	5.328	5.018
Rechten	51.146	10	-	51.156	90.562
Lasten buitenproducent	543	-	-	543	706
Barteringslasten	148	-	-	148	34
Overige lasten	11.200	-2	9.899	21.097	21.134
Toerekening organisatiekosten	-	1.567	-1.567	-	-
Som der bedrijfslasten	168.297	1.885	26.655	196.837	234.844
Bedrijfsresultaat	1.031	1.161	1.166	3.358	350
Financieel resultaat	-105	-1	105	-1	-64
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	926	1.160	1.271	3.357	286
Vennootschapsbelasting	-	-109	-	-109	-75
Toerekening resultaat nevenactiviteiten aan verzorging media-aanbod	1.051	-1.051	-	-	-
Over te dragen reserve media-aanbod	-957	-	-	-957	-
Exploitatieresultaat na overdracht en belastingen	1.020	-	1.271	2.291	211
TOTAAL FTE gemiddeld	701	1	135	837	832
FTE Ultimo	709	1	137	847	843

PROGRAMMAKOSTEN PER GENRE

(bedragen x 1.000 euro)

Genre	Totaal 2023	Totaal 2022
1. Journalistiek	87.296	80.653
2. Sport	80.736	125.450
3. Cultuur	117	204
4. Amusement	0	0
5. Kennis en Educatie	108	2.839
6. Levensbeschouwing	0	0
7. Documentaire	0	109
8. Human Interest	40	112
9. Fictie	0	0
Overige Media-aanbod	0	579
Totaal	168.297	209.946

Bij de verantwoording van de genres worden de kosten verdeeld over de soort programma's die worden gemaakt. Hierbij worden de volgende soorten programma's onderscheiden: Journalistiek, Sport, Cultuur, Amusement, Kennis en Educatie, Levensbeschouwing, Documentaire, Human Interest, Fictie en Overig Media-aanbod.

De totale kosten en opbrengsten worden verdeeld over de platforms. Daarbij is er een voorgeschreven definitie wat als organisatiekosten wordt aangemerkt en wat als nevenactiviteiten wordt beschouwd en welke kosten en opbrengsten rechtstreeks worden toegerekend aan de uitzendplatforms. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen Televisie, Radio en Overig media-aanbod (OMA). Onder de laatste categorie worden de kosten voor de Themakanalen, Internet en FunX verantwoord.

Bij de NOS is sprake van een geïntegreerde werkwijze. Er is grotendeels sprake van een multimediale verwerking van Nieuws- en Sport-items, waarbij dezelfde mensen betrokken zijn en dezelfde productiemiddelen worden ingezet voor het tot stand komen van items die op alle platforms worden ingezet. De toerekening van kosten vindt op de volgende wijze plaats: De direct aan de platforms toe te rekenen kosten zijn direct aan het platform toegerekend. De overige productiekosten zijn verdeeld naar de diverse platforms op basis van de gekende verhouding van de kosten tussen Televisie, Radio en OMA (bij elkaar Media-aanbod). Per redactie is bepaald hoe de verdeling over de platforms dient plaats te vinden. Bij de verdeling van de kosten over de genres worden de directe kosten toegerekend aan het juiste genre. De indirecte kosten worden op basis van de budgettoekenning verdeeld.

Hilversum, 10 april 2024

Directie

Geert Hofman, zakelijk directeur en waarnemend algemeen directeur

Raad van toezicht

Rob van Gijzel, voorzitter

Adriana Esmeijer, vicevoorzitter

Bart Brouwers

Jaya Baloo

Ton de Jong

DEEL IV OVERIGE GEGEVENS CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina's.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de raad van toezicht van Nederlandse Omroep Stichting

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Nederlandse Omroep Stichting ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW'), de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2022 voldoen in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023 van Nederlandse Omroep Stichting te Hilversum gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de exploitatierekening over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW, de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 en de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

NLE00023823.1.1

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357,
1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Nederlandse Omroep Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Nederlandse Omroep Stichting en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht zijn toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van de directie, de gedragscode, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van de directie, de afdeling financiën, de afdeling juridische zaken en de raad van toezicht of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgen geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's

Risico dat de directie interne beheersingsmaatregelen kan doorbreken

In zijn algemeenheid bevindt de directie van een organisatie zich in een unieke situatie waardoor zij in staat is interne beheersmaatregelen te doorbreken die effectief lijken te werken. Hierdoor is de directie in staat de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze overzichten op te stellen.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door de directie met betrekking tot:

- journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- schattingen;
- significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van de directie. Nederlandse Omroep Stichting heeft geen winstoogmerk. Het positieve resultaat van Nederlandse Omroep Stichting wordt toegevoegd aan de Reserve Media Aanbod (RMA). De RMA is gemaximeerd. Indien de reserve hoger is dan het maximum wordt het meerdere verantwoord als 'Overgedragen Reserve Media Aanbod (ORMA)'.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

De omzet te laag te verantwoorden door omzet 'programma-gebonden eigen bijdragen' in een latere periode dan het boekjaar te verantwoorden (afgrenzing).

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en de omzetverantwoording.

Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken.

Wij hebben data-analyses uitgevoerd om afwijkende omzetboekingen in het boekjaar te identificeren. Per jaareinde hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om mogelijke materiële verschuivingen van omzet 'programmagebonden eigen bijdragen' in het huidige boekjaar naar de omzetverantwoording van het volgende boekjaar te identificeren.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en volledigheid van de omzetverantwoording.

Kosten te vroeg verantwoorden (afgrenzing) of fictieve kosten op te nemen (bestaan), bijvoorbeeld door de vorming van onterechte verplichtingen en/of voorzieningen.

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en inkopen. Ten aanzien van het inkoopproces hebben wij ook de effectieve werking van deze maatregelen getoetst.

Wij hebben data-analyses uitgevoerd om afwijkende kostenboekingen in het boekjaar te identificeren en hebben specifieke gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het vaststellen dat deze kostenboekingen zijn gebaseerd op daadwerkelijke inkopen en afgenomen diensten in het betreffende boekjaar.

Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de ontvangen goederen of diensten en transactieprijzen die ten grondslag liggen aan deze kostentransacties getoetst aan de hand van de onderliggende overeenkomsten, facturen en geldbetalingen.

Per jaareinde hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om mogelijke verschuivingen van kosten van ontvangen goederen of diensten in het volgende boekjaar naar het huidige boekjaar te identificeren.

<i>Geïdentificeerde frauderisico's</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
Deze post staat ter beschikking van de NPO en kan ingezet worden in de programmering van het opvolgende jaar of teruggevorderd worden door de NPO.	Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van overlopende posten en voorzieningen, waaronder voorziening voor jubileumuitkeringen, jubileumdagen, loopbaantraject en groot onderhoud. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van mogelijke vooringenomenheid van de directie bij schattingen.
Op 31 december 2023 is er voor Nederlandse Omroep Stichting sprake van een ORMA.	Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de afgrenzing en het bestaan van de kosten.
Om de overschrijding van de RMA te beperken, kan druk op de organisatie bestaan om het financiële resultaat te sturen door: • de omzet te laag te verantwoorden en/of omzet 'programmegebonden eigen bijdragen' in een latere periode dan het boekjaar te verantwoorden (afgrenzing); • kosten te vroeg te verantwoorden (afgrenzing) of fictieve kosten op te nemen (bestaan), bijvoorbeeld door de vorming van onterechte verplichtingen en/of voorzieningen.	<i>Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening</i> Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd.
<i>Het risico dat de bestedingen niet rechtmatig zijn</i> De landelijke publieke media-instellingen leggen op grond van artikel 2.171, eerste tot en met derde lid, Mediawet 2008, financiële rekening en verantwoording af aan het Commissariaat voor de Media over de financiële rechtmatigheid van de uitgaven.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de effectieve werking van deze maatregelen getoetst ten aanzien van het inkoopproces.
De vergoeding van OC&W voor het media-aanbod dient uitsluitend te worden gebruikt voor de uitvoering van de publieke media-opdracht, tenzij de wet anders heeft bepaald.	Wij hebben op basis van deelwaarnemingen de rechtmatigheid van de uitgaven getoetst aan de hand van de onderliggende overeenkomsten, facturen, geldbetalingen en indien van toepassing de aanbestedingsprocedure. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen dat de bestedingen niet rechtmatig zijn.

Geïdentificeerde frauderisico's Onze controlewerkzaamheden en observaties

Op basis van onze risico-inschatting en uitgaande van de veronderstelling dat er bij financiële rechtmatigheid van de uitgaven frauderisico's bestaan, achten wij de kans op het doen van onrechtmatige bestedingen aanwezig. Wij achten dit risico specifiek aanwezig voor het bestaan en de rechten en verplichtingen van de bestedingen.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben wij kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties van fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

De continuïteit van Nederlandse Omroep Stichting is afhankelijk van de jaarlijkse vergoeding door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. De hoogte van de vergoeding wordt bepaald door afspraken binnen het Nederlandse kabinet en jaarlijks vastgelegd in de Miljoenennota. De financiële buffers van Nederlandse Omroep Stichting zijn beperkt en gelimiteerd via de Bindende Regeling Reserve Media-aanbod.

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Hierbij is verondersteld dat de jaarlijkse vergoeding door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in die periode wordt gecontinueerd.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's). In onze evaluatie betrekken wij informatie die publiek bekend is ten aanzien van de financiering van de Nederlandse Publieke Omroep in zijn algemeenheid en intenties die bestaan voor Nederlandse Omroep Stichting in het bijzonder.
- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bevragen van de directie over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de continuïteitsbeoordeling. Wij hebben onder andere aandacht besteed aan de meest recente maandrapportage met daarin de bijgestelde begroting. Tevens hebben wij aandacht besteed aan de liquiditeitsprognose.
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor het kalenderjaar 2024, rekening houdend met prijsontwikkelingen in de markt, ontwikkelingen in de programmering en onze kennis uit de controle.

- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Wij zijn van mening dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en, op basis van de verkregen controle-informatie, er geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden bestaat die gerede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW en de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 is vereist voor het directieverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022 en de bepalingen bij en krachtens de WNT; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 10 april 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door J.E.M. Brinkman RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2023 van Nederlandse Omroep Stichting

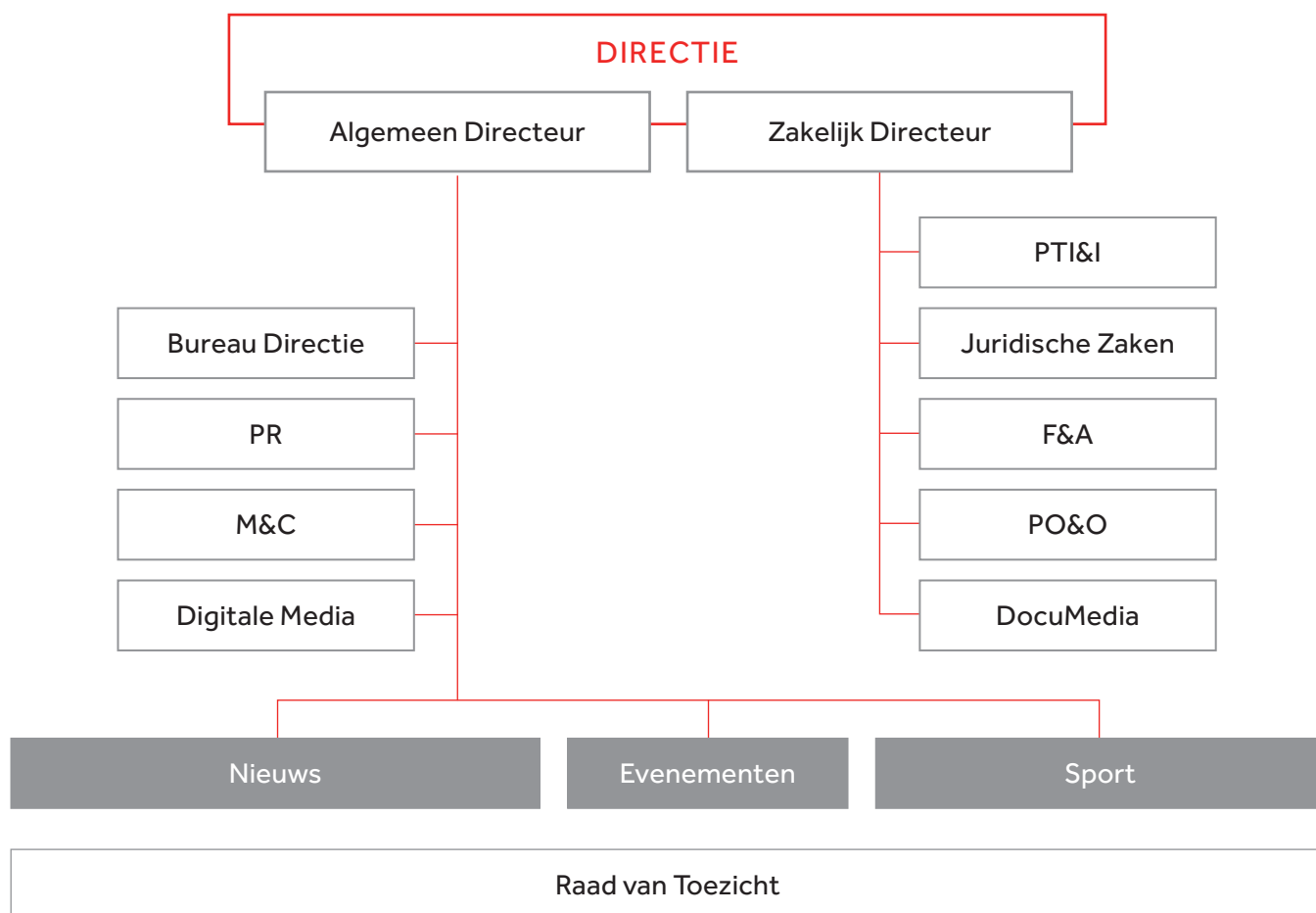
In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen, NPO en Ster 2022, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

DEEL V
BIJLAGE **CONTACTGEGEVENS**

Adres:	NOS Postbus 26600 1202 JT Hilversum
Bezoekadres:	Media Park Jornaalplein 1 1217 ZK Hilversum
E-mail:	Publieksreacties: publieksreacties@nos.nl Persberichten NOS Nieuws: nosbinnenland@nos.nl Persberichten NOS Sport: sport.redactie@nos.nl Perscontacten NOS: communicatie@nos.nl
Website:	www.over.nos.nl
Telefoonnummer:	035 – 677 92 22

Colofon

Tekst en productie:	NOS
Concept en vormgeving:	AC+M (www.acplusm.nl)

Altijd. Overal. **NOS**